

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-basábas péntecor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.
Nyitáskor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 457.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 5.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Arad a börzén.
- Kezdődik az obstrukció.
- Sztrájk a Benold-gyárban.
- Egy bank millióss főnyereménye.
- Főosztályt aradi egyesület.
- Az aradi munkástelep.
- Amiről beszélnek.
- Gyermekszöktető mérnök.
- Dienes Márton honvágya.
- Ellített kivándorlási ügynök.
- Rigó Jancsi áldozata.
- Uj törvények.
- Tárca: Tóth Béla.

Arad a börzén.

Arad, április 4.

Az aradi életnek, a társaságok anyagának központja tegnap óta: az *angazsmán*. Olyan fogalom az angazsmán, amely mindjárt rosszat jelent, ha beszélnek róla. Az ember mihelyt megérzi, hogy idegei vannak, beteg: s a tőzsdei férfiú, akiről azt beszélnek, hogy angazsmánjai vannak, nem kevésbé beteg. Az angazsmán körül százezrek és vészhirek röpködnek, sőt azt egyes cégek összeomlásával vették kapcsolatba.

A baj nem olyan sötét és semmi esetre se hordja a katasztrófa-jelleget. Az aradi gabonaüzlet beavatott, föltétlenül mértékadó emberei határozottan állítják, hogy oly nagymérvű angazsmánokról, aminőket a tudósítások említettek, szó sincsen.

Az újdonságok közül különösen a börze-hírek olyanok, hogy a távolsággal és az idővel egyre nőnek. A jelen esetben, úgy mondják, a rosszindulat is segített nagyolni és ferdíteni a híreket. Egyes emberek tényleg veszítettek, de ezek jobbra szerencsevadászai a börzének. A gabonaüzlet minden ismerete nélkül belekóstolnak a tőzsdeüzletbe; az első esetben többnyire nyernek, hogy azután annál nagyobb szenvedéllyel és kockázattal vessék magukat az árfolyamok hazárdjátékába. A játék — náluk ez nem egyéb — ellenük fordult, s most a nyereség duplájával ment vissza.

Ez rájuk mindenesetre kellemetlen, de olyan, nagyobb mértékű események, amelyek nagyobb cégek főállására, vagy a piacra hatással lehetnének, nem történtek. Akik a szenzáció izgalmától menten, józanul és a körülmények ismeretével vizsgálják a dolgokat, nyugodtan konstatálják, hogy nem esett baj.

A valóságnál magasabbra nőtt szenzáció azonaan intőjel lehet mindazokra, akik bódultan követik a börzei lidércfényt. Az emberi gyarlóság, a hirtelen meggazdagodás vágya, hatalmas járványként harapózott el az utóbbi időben Aradon. A tisztes kereset, a lépésről-lépésre hódított jólét nem izgatja az embereket. Rohammal akarják bevenni a hatalmat, kényelmet, tekintélyt és köztiszteletet jelentő vagyont. Talán hibás benne a mi társadalmunk, hogy a vagyon előtt olyan föltétlen hódolattal leborul. S a meggazdagodásnak azt

az útját keresik, amely a börzén keresztül vezet. Az árszabályozó, forgalomközvetítő gazdasági intézményben nem látnak egyebet, mint kártya-bankot, amelynél csak tenni kell: s az ember nyer. Emberek, akiket a hétköznapi foglalkozásuk oly távolságra választ el a gabonaüzlettől, mint a hordárt a főrendiháztól; akiknek az októberi buzához, az üzánshozhoz fogalmuk sincs, játszanak a börzén. Ezek a szálmalmalakok vak eszközök az ügynök kezében. Ennek csak az a célja, hogy az ügyfelet minél jobban, minél nagyobb mértékben kössék le. A szerencsés esetben így lesz nagyobb a jövedelme.

Szomorú esetek, az elhibázott életnek tragédiái, a szemünk előtt elbukott áldozatok nem tudták elriasztani az ügyfogyott kísérletezőket a veszedelmes játéktól. De most, amikor egy fölfujt, a valóságnál rémesebben festő börzehír eléjük tárja a kísérlet eshetőségeit: higgadjon le a szerencsevágy bennük s vonuljanak vissza, mielőtt még az ujjokat megégették volna. Vagy ha már az ujjokat megégették, ne üljenek egész testükkel az izzó parázsra.

Apelles, a festő csinált egy közmondást, amelylyel a csizmadiákat visszariasztotta a műbirálattól. Kellene már egy újabb közmondást találni, amely kirekessze a börze szférájából azokat, akiknek a börzejátékhoz nincs nagyobb hivatottságuk, mint Apelles csizmadiájának a képzőművészet terén.

Tóth Béla.

(1857—1907.)

A muzeum-köruti Brázay-házban, a honnan évtizedekkel ezelőtt Czuczor Gergelyt temették, ismét halottja fekszik a magyar irodalomnak. Tóth Béla, az író és újságíró halt meg tegnap ma este nyolcadfél óraker szenvedés nélkül, váratlanul, hirtelen. Maga sem gondolta, más sem tudta, hogy már esztendőök óta öldösi a szívet egy végeztes betegség s ha olykor-olykor ágyának esett is, azzal áltatta magát, hogy muló baj csupán, amely lábáról levverte. Mert félt a haláltól, nem akarta megtudni az igazságot s nem fordult orvoshoz, a kitől talán csak halálos ítéletét ha lhatta volna. Így esett meg, hogy csak hülő tetemén konstatálhatták a tudomány emberei az organikus szívbajt, a melyre soha írt nem keresett.

A legvilágosabb fő volt és a legnehezebben érthető egyéniség. Amit írt, annak minden sora átlátszó kristály volt, amiket tett: nagyon sok félreértésre adott velök alkalmat. Pedig ideálisan tiszta jellem volt, becsület dolgában kérélhetetlenül szigorú bírása mindenkinek, legfőképen önmagának. Talán még nem akadt író, aki a tollát jobban megbecsülte, az írói mesterséget nagyobb tartotta volna, mint ő, ki úgy élte át egész életét, hogy ezt az életpályát a legmagasabbra emelje.

Fiatal legény korában a lovagias ügyekben követett el félelmetes túlzásokat. Ő nem

sportból vagy feltűnési viszketegeből izgáskodott, hálókba soha sem járt és az összetűzéseit nem asszonyok kegye kedvéért kereste. Tizennyolc esztendőskorában már elvei voltak és életcélja: a társadalmat megakartta szabadtani a tisztességtelen emberektől. Kezdetben természetesen a maga társadalmát: az egyetemi ifjúságot, később azt a tágabb társadalmat, amelyekkel a kávéházakban, vendéglőkben és egyéb nyilvános sokadalmak helyén lehet érintkezni. Az akkori aranyifjúság tanyája a váci-utcai Korona-kávéház volt, ott számtalan végzett földesur, kártyából élő dzsentri és egy-egy hajótörött mágnás is lebzelt, ki szerényen meghuzva magát, ki zajos csörtetéssel igyekezvén pótolni a megfogyott tekintélyt. Tóth Béla lassankint fölfedezte őket és rettenetesen kellemetlen tudott lenni velök. Párbajok következtek e dolgokból, amelyeknek nem akart végük szakadni; Tóth Béla megadta az elégtételeket, de véleményeit föntartotta kérélhetetlenül. Egy pár évig tartott ez, míg egyszer oldalba hasítva vitték haza a fiút az apjához és Tóth Kálmán, aki úgy imádta a fiát, mint egy szentet, végelkeseredésően így kiáltott fel:

— Bár egyszer már agyonvagnának!

És ez a felkiáltás egy időre kijózanította a becsület elszánt lovagját. A veszedelmes sebének oda se nézett, de hogy az apja olyat tudott kívánni neki, az megdöbbenette. Mennyire zokon vehette, bizonyítja, hogy alig egy pár esztendeje ismét eszébe jutott és egy írásában megilletődve panaszkolt el. Az apja azonban

korán elhalt s a fiának bekövetkeztek az első irodalmi sikerei. Törökországi utazásáról írt gyönyörű színes képeket az Egyetértésbe: egyike volt t. i. azoknak az ifjaknak, akik Abdul Kérim basának, a djuniszi győzőnek diszkardot vittek és Konstantinápolyban mint a fényes porta vendégei, feledhetetlen napokat éltek át. Tóth Béla nevét gyorsan szárnyra vette a hír, felszólításokat, megbízásokat kapott, nyilvános feloivasásokra kérték fel és a lapvállalatok versengtek a tárcacikkeiért. A végzet úgy akarta ekkor, hogy Verhovay Gyula meghívását fogadja el, aki akkor indította később elhíresült lapját, a Függetlenséget. Beléphetett volna bármely napilaphoz, mint újságíró is jó oldaláról ismerték abból az időből, amit a Fővárosi Lapok-nál töltött volt, de neki legjobban tetszett az a szellem, amelyet Verhovay képviselt a magyar időszaki sajtóban. Végtelenül imponált neki a Verhovay vakmerősége, szókimondása, csillogó frazeológiája és az a nimbus, amibe mint a népjogok és a haza függetlenségének elszánt védelmezője burkolni tudta magát. Belépett a Függetlenség gárdájába és csakhamar fölébredni érezte magában régi hivatását: pusztítani az erkölcstelenséget, megtisztítani a társadalmat. Amit pár év előtt az egyetemen, a Korona-kávéházban végbe vitt, azt folytatta most a politika és az irodalom kétes alakjaival szemben. Mesterével, Verhovayval együtt szörnyű hadjáratokat intéztek mindenki ellen, aki élt, mozgott, dolgozott és szerepelt, anélkül, hogy

egygyel. Azt nem szeretné, ha azt hiszik, hogy Molnár János a magyar püspöki kar véleményét képviselné. Ez Molnár János külön véleménye. Ezzel nem akarja Molnárt sérteni, de szükségesnek tartotta ezt kijelenteni. Érdemlegesen majd később fog nyilatkozni. (Eljenzés és taps.)

Molnár János: A miniszter ur tiltakozott azon fellelés ellen, mintha engem sérteni akarna, tehát joggal érezhetem magam megsértve. (Nagy derűtség.) Kijelenti, hogy nem magánvéleményét adta elő, hanem egyházának véleményét. (Helyeslés a néppárton.)

(Az első elfogadó.)

Simkó József: A törvényjavaslatot elfogadja. Foglalkozik a nemzetiségek okvetetlenkedésével. Idézi Apáthy István szavait, melyeket Barna Endre „Tanulságok a bukaresti kiállításról” című könyve elé írt. Ebben hazaárulónak nevezi az oláh képviselőket.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy teljes reputációjával helyt kell állania azért, amit idéz.

Simkó József: Apáthy olyan világhírű magyar tudós, hogy bátran helyt állhat érte.

(A kompromittált Magyarország.)

Polit Mihály azt mondja a törvényjavaslatról, hogy nyugateurópai minta után alkották meg, figyelmen kívül hagyva a magyar felekezeti és néprajzi viszonyokat. Ilyen formán ez a törvényjavaslat föltétlenül szerencsétlen és káros. Nálunk állandó hiba az, hogy Magyarországot Nyugat-Európának tartják, holott ez keleti jellegű ország.

Fölkiáltások: Maguk kompromittálják folyton Magyarországot, azért tartják keleti államnak!

Polit Mihály nem tartja helyénvalónak, hogy ebben az országban állandóan hangsúlyozzák a nemzet szuverénitását, amelyet ő nem ismer és az állam nyelvét, aminek értelme nincs, mert a népnek van nyelve, de az államnak nincsen. Ha a magyarok joggal elmondották, hogy nyelvében él a nemzet, nem vonhatják el ezt a jogot a nemzetiségektől sem. Magyarországon a szerb gyermeknek arra a kérdésre, hogy mi vagy, azt kell felelnie, hogy magyar. Határozati javaslatot nyújt be, a mely szerint a Ház a javaslatot leveszi a napirendről, a közoktatásügyi minisztert pedig utasítja új törvényjavaslat elkészítésére

Ezzel az ülés véget ért.

vetetlenül amaz orvcsapás előtt, a mely szerencsétlen, kevés örömet látott és ránk nézve mégis oly igen értékes életét kioltotta, az ifju tüzével, a férfi elszánt komolyságával és egy gyermek hihetetlen naivságával tudott megszólalni.

Utolsó kötete, a *Gül Baba*, hozzá méltó díszes köntösben jelent meg régebbi és újabb novelláival, keleti filozófiától áthatott elmélkedéseivel és verseivel. Furcsa könyv ez, ragyogó erényekkel szembeálló gyámoltalanság keveredik össze benne. Es ez a jellemzője Tóth Bélának, az írónak. Mert ember és író, fenséges harmóniájában és fenséges diszharmóniájában, de mindig a legszorosabb kapocsban, következetesen, egymást soha meg nem tagadva jelentek meg a bámuló, szerető, gyengéd és gyakran elnéző hívek szeme előtt.

E hevenyészett jellemzést, melynek teljeségét megrontja a fájdalom, a megdöbbenés, a keserűség e hirtelen és nagy veszteségen, alig fejezhetnők be szebben, mint Tóth Béla saját szavaival: „Annak, hogy lélek van, vagyis hogy öntudatunk ereje megmérhetetlenül nagy és enyészhetetlen, bizonyosága az az emberbe oltott nagy akarat, hogy van bennünk lélek és hogy az a lélek halhatatlan!”

A hit élő igéje nyugtatta meg kétségei és hánykolódásai közt ezt a lelket is, hogy munkája nem veszett kárba és erős egyénisége nyomot hagy kulturánk és irodalmunk történetében.

Hogy élő hite nem csalta meg, bizonyosárra a fájdalom, melylyel kihült tetemét könyves szemmel körülálljuk mi, a magyar sajtó munkásai.

Sztrájk a Benoid-gyárban.

A gyár nem enged.

A szervezetlen munkások ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, április 4.

A munkás hatalmi kérdés ismét igaztalan-ságra ragadta az aradi munkások egy kis csoportját. Tegnap a Benoid-gyárban anélkül, hogy a vezetőség előzetesen csak sejtette volna, a szervezett munkások kimondották a sztrájkot s reggel 8 órakor abba hagyva a munkát, el-távoztak. A sztrájk távolról sem bérmozgalom eredménye, mert hiszen a Benoid-gyár mindenkor a legkülönösebben bánt alkalmazottaival, sőt e téren annyira ment, hogy még a tiszta jövedelemből is részt juttat munkásainak, amit bizonyára kevés vállalat tesz meg az országban. A sztrájkoknak pedig talán egyetlen esetben van csak jogosultságuk, ha a munkás anyagi helyzetének javítását célozzák. Egyéb-ként csupán hatalmi kérdés, s mint ilyen, ki-növése egy különben bevált és hasznosnak bi-zonyult intézménynek.

(A sérelmek.)

A Benoid-gyár mintegy 50 szervezett mun-kása tegnap délelőtt négy tagu küldöttséget menesztett *Lészai Ottó* vezérigazgatóhoz, s elő-adta sztrájkba lépésük indító okát. Elesen ki-fakadtak a gyár művezetője ellen, aki nem a pesti művelt társalgó segélyével érintkezik a munkásokkal s hallatlan sérelmeket követ el a munkásság rovására. A két eset, melyet a mun-kás önértet nem birt elviselni, annyira, hogy kénytelenek voltak a sztrájkot kimondani, a következő:

Bérczinék, egy 18 éves esztergályos le-génynek, a munka kiadásánál azt mondotta a művezető, hogyha másnapra el nem készül a munkájával, megéreztetni vele hanyagságát. Ez az egyik. A másik eset pedig az, hogy a bá-dogosoknak, akik silány munkát szolgáltattak, kijelentette, hogy követelőzni tudnak, de dol-gozni nem. Követelték ezek alapján, hogy a gyár haladéktalanul bocsássa el a művezetőt, mert ellenkező esetben nemcsak a sztrájkot, de a *bojkottot is kimondják.*

Lészai vezérigazgató nyugodtan végighall-gatta a panaszokat s aztán felvilágosította a küldöttséget arról, hogy az inkriminált kifeje-zések semmi sértést nem tartalmaznak s csak azt bizonyítják, hogy néhány munkás nem a kellő lelkiismeretességgel végzi a munkáját. Már pedig emiatt meginteni az illetőket a munkavezetőnek nemcsak joga, de kötele-sége is.

(A szervezetlenek ellen.)

Mikor a küldöttség észrevette, hogy vádas-kodása kezd az egész sztrájknak komikus szint adni, hirtelen köpenyegét fordított s más okkal hozakodott elő. A gyár négy legjobb, de szer-vezetlen munkása volt most már szálla a sze-mükben s a leszerelés fejében követelték azok elbocsátását.

Lészai igazgató, miután ezeket a legügye-sebb munkásoknak ismeri, nem volt hajlandó kérésüket teljesíteni, sőt minden rendelkezé-sére álló eszközzel igyekezett őket kívánságuk-tól eltéríteni. Felhozta, hogy az igazgatóság szíven hordja a munkásság érdekeit, határo-zottan munkáspárti, amit legjobban az a kö-rülmény bizonyít, hogy a hetibéreken kívül a nyereségben is részesíti őket. A múlt héten is 645 koronát fizettek ki nekik ily címen, s ha továbbra is elősegítik a társaság boldogulását, ez a nyereségrészesedés csak emelkedhet.

(Kitér a sztrájk

A küldöttség tagjai tudomásul vették igazgató szavait s készeknek nyilatkoztak szervezetlen négy munkás elbocsátásától el-lani, de előbb társaikkal akarták a dolgot meg-beszélni. Azonban kilátásba helyezték, hogy ma már munkába állanak. Igéretük dacára reggel sem állottak munkába, hanem más f-mában újra előállottak követeléseikkel. Azt l-vetelték ugyanis, hogy *Moldován* lakatost, á-állítólag megsértette a szervezetteket, *föltét-nül bocsássa el* az igazgatóságot. A többi három szervezetlen munkást megtűrjük ugyan, de cs-abbban az esetben, ha a szakszervezetbe belé-nek. Követelésük végrehajtását oly sürgősn-mondták, hogy az esetben, ha azt még r-haladéktalanul nem teljesítik, meg sem várj-a Benoid-gyár igazgatóságának holnapi ülése-ahol ezzel az ügygyel foglalkozni fognak, h-nem már holnap, pénteken délelőtt eljönne munkakönyveikért és bérükért. Ezután ped-kilépetteknek tekintik magukat s kimondják gyárra a bojkottot.

(A gyár intézkedése.)

A nyári viharként támadt sztrájk vára-lansága dacára sem érte készületlenül az igaz-gatóságot, amely tekintettel a mostani ál-da-lan munkás viszonyokra, már jóelőre gondo-kozott arról, hogy megfelelő készlete legyen. Jelenleg közel 100 benoid gáz fejlesztő gé-van készen a gyártelep raktáraiban, úgy hog-a gyártási üzem hosszabb ideig is szünetelhe-a nélkül, hogy a gyárüzeme a sztrájkot meg-sínylené. Legfeljebb a gépek szerelése körü-támadhatnak nehézségek, de ennek elejé-veendő, *Lészai Ottó* vezérigazgató elhatározta hogy a szükséghez képest a gyár mérnökeive személyesen fog munkába állani és ezen a-módon minden körülmények között képes les-a vállalat minden megrendelésnek eleget tenni. Miután a szervezetlen munkások továbbra is-hűen kitartanak a gyár mellett, a mérnökök segítségével bizton remélhető, hogy semmi ké-sedelmet sem fog szenvedni a munka folyto-nossága.

Az esettel különben az aradi munkaadók szövétsége is foglalkozni fog, melynek a Be-noid-gyár rész-énytársaság is tagja. Az ügy az országos szövetség vasárnapi ülésén is szóba fog kerülni s így megeshetik, hogy ez a szervezett munkások által könnyelműen és erőszakosan felvetett hatalmi kérdés a mun-kásokra komoly következményeket vonhat maga után.

Értesülésünk szerint a gyár a munkások-nak holnap a munkakönyveket minden aka-dály nélkül ki fogja adni és a fizetéseket is kiutalja.

TÁVIRATOK.

Oroszország inségesei.

Pétervár, április 4. *Stolypin* miniszterelnök által támogatott indítvány alapján, az inséges lakosság kérdésében kiküldött bizottság tegnap a külügyminiszterium élelmiszer-szállítási osztályvezetőjének előadását hallgatta. Előadó ki-jelenti, hogy az inséges kerületekben már ele-gendő rozsmennyiség áll rendelkezésre. A bi-rodalmi дума költségvetési bizottságának nyolc-osztálya egy balpárti képviselőt sem válasz-tott elnökké. Az elnökök közül hat kadetpárti, egy mérsékelt, és egy jobbpárti. A pétervári községi tanács elhatározta, hogy feliratot in-téz *Stolypin* miniszterelnökhöz, amelyben kö-szönetet mond a dumában tanusított erélyes magatartásáért.

Egy bank milliós főnyereménye.

Kijátszott részvényesek.

Feljelentett igazgatóság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 4.

Szenzációs csalásról beszélnek már napok óta pénzügyi körökben. A család eddig páratlanul áll a nagyobb szabású szélhámosságok történetében, mert a csalást egy nagy bizalomnak örvendő bank igazgatósága követte el saját részvényeseivel, akiket nem kevesebb, mint egy millió koronával károsítottak meg.

A nagystilű csalásról a következőkben számolunk be:

Három hónappal ezelőtt sorsolták ki a Magyar jelzáloghitelbank nyereménykötvényeit. Az egy millió 100 koronás főnyereményt a bajai kereskedelmi és iparbank tulajdonában volt egyik nyereménykötvény ütötte meg. A bank igazgatóságát nyomban értesítették a szerencsés eseményről, és a főnyereményt annak rendje és módja szerint kifizették a bajai banknak. Eddig rendben volna a dolog. Több eset van arra, hogy valamely pénzintézet nagyobb sorsjegynyereménnyel gazdagította részvényeseinek vagyonát, rendszeren úgy, hogy a nyereményt az üzleti év nyereségéhez adták, vagy pedig a tartalékalaphoz csatolták, miáltal a részvények a nyeremény arányában növekedtek értékben. Nem így cselekedett azonban a bajai bank igazgatósága. Eddig kiderítetlen módon sikerült titokban tartaniok a horribilis nyereményösszeget, mely a bank 1000 darab részvényét véve alapul, minden részvényt 1000 koronával tett értékesebbé, hanem a titkot jól megőrizve, páratlan szélhámosságra határozták el magukat.

A bajai kereskedelmi és iparbank igazgatóságának tagjai, kik között a város legliszttebb férfiai foglalnak helyet, mindent elkövettek, hogy a bank részvényeit magukhoz válthassák. Egyszerre nagyon keresettek lettek ezek a részvények. Az ezer darab részvényből amennyit csak lehetett összevásároltak az igazgatóság tagjai, még pedig elhallgatásával a három hónap előtt csinált főnyereménynek a régi árfolyam mellett, szóval ezer koronával olcsóbban, mint amennyit ezek a részvények három hónap óta érnek.

Igy formulázva az eset határozottan magán viseli a család bélyegét, gyanussá teszi azonban a dolgot maga az a körülmény is, hogy a bank igazgatósága, miután a pénzt felvette és tovább már nem titkolhatta a bankra eső egy milliós nyereményt, megcsappant számú részvényeseit táviratilag tudatta a bankot ért szerencsés eseményről.

Miután így köztudomásra jutott az eset, a megkárosított részvényesek pörrel támadják meg a bajai bank ügyvezető igazgatóságát.

A bajai kereskedelmi és iparbank, mely egyszersmind az Osztrák-magyar bank mellék helye, 1868-ban alakult 1000 drb. 300 koronás részvennyel. A bank alelnöke Hegedűs Aladár polgármester. Ügyvezető igazgatója Schön Antal, aki ezenkívül a Schön Antal és Géza országosan ismert szén nagykereskedő cég társtulajdonosa is. A bank igazgatósága a régi szabadelvű párt vezérlő embereiből áll, köztük van Bruck Samu dr., a bank ügyésze, a volt szabadelvű párt alelnöke és a bajai zsidó hitközség elnöke, Bernhart János dr. városi főorvos.

A páratlan eset érthető szenzációt keltett Baján, a hol a súlyosan meggyanusított igazgatóság tagjai valamennyien vezető szerepet játszanak.

Dienes Márton honvágya.

Haza akar jönni.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 4.

Politikai szédelgések és egyéb panamáknál Amerikába vitorlázott Dienes Márton volt országgyűlési képviselő. Grófi barátai szabad menekülést biztosítottak neki és egy ideig arról is gondoskodtak, hogy a kalandor pénzben se szenvedjen hiányt.

Dienes Márton természetesen Amerikában is a magyarok révén akart karriért csinálni. Egyik városból a másikba utazott, agitált és irt, utóbb újságíróknak csapott fel. De az oceántuli magyarok éppen eleget okultak a mult tapasztalásaiból, hogy a Magyarországból kiszökött közéleti szélhámosoknak ne üljenek föl.

A karriér tehát elmaradt és Dienes kényelmetlenül kezdte magát érezni az újvilágban. Honvágya támadt. Visszakiváncszolt a régi hazába, remélve, hogy talán már megbocsátottak neki. Igen ám, csak hogy a visszatérést megnehezítik a körözölével címen ismert akadályok, amelyeknek elhárításához buzgón hozzálatott az önmagát száműzött férfit.

Régi barátai most már a kormány táborában vannak; többen oly befolyáshoz jutottak, amelytől szabad hazatérését remélhetné. Levelet irt tehát volt bajtársaihoz, arra kérve őket, eszközöljenek ki salvus conductust a számára.

Megtörve könyörög, hogy járjanak közbe az érdekében és vonassák vissza az ellene beadott följelentéseket és köröző leveleket, amelyek meggátolják visszatérését.

Hogy a függetlenségi képviselők, akikhez Dienes ezt a kérelmet intézte, megteszik-e a kényelmetlen szívességet, erről mindeddig nem tudunk. Dienes Márton azonban erős hittel bízik abban, hogy barátai nem feledkeznek meg róla.

Az aradi munkástelep.

A város ajánlata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 4.

A Weitzer-féle vaggongyár munkásai tudvalevőleg beadványt intéztek a városhoz és megfelele városi telket kértek, amelyen munkástelepet létesíthetnének. A munkások először a honvédhuszáraktanya mögött elterülő telket kérték, amibe a tanács bele is ment. Később azonban a munkások elállottak ettől s ezt azal indokolták, hogy azon a területen gyárak fognak létesülni. A tanács erre az ó- és újvághid közötti telket ajánlotta fel. Majd visszavonta ajánlatát azzal, hogy ez a telek a városrendezés alkalmával nagy értékkel bíró háztelék lesz. Végül a Libás-dűlőt ajánlotta a város a munkás-telep céljaira.

Ezzel az ügygyel, amely ide s tova hat hónapja húzódik, a városrendezési bizottság Löcs Rezső elnöke alatt tartott mai ülésén foglalkozott. A bizottság a Libás-dűlőt tartotta a legalkalmasabb helynek, amely a vaggongyártól csak két és fél kilométernyire fekszik. Ebből a telekből 1500 négyszöglet ad el a város a munkásoknak négyszögölenként egy koronáért. A munkások ezenkívül a felépítendő házak előtt elvonuló utcaterület felét is tartoznak fizetni.

A bizottság kimondta, hogy kizárólag ipari és gyári munkásoknak adja el a telket készpénzfizetés mellett. A munkások tartoznak két év alatt az építkezést befejezni. A város csu-

pán abban az esetben adja el a telket, illetve létesíti a munkás-telepet, ha legalább száz jelentkező akad.

Ezzel szemben a város a telket a város belterületéhez csatolja, vagyis adómentességet biztosít a házak tulajdonosainak. A város kötelezi magát, hogy az utcákat rendezi és világítással látja el. A munkások még azt is kérték, hogy a város építtesse fel a házakat. Ezt azonban a bizottság nem tartotta elfogadhatónak.

A munkások viszont nincsenek megelégedve a városnak a telekre vonatkozó ajánlatával. Eltekintve attól, hogy a telket nem kapják ingyen a várostól és hogy az építkezés költségei is tetemes összegre rugnak fel, a munkások már csak azért sem fogadják el a Libás-dűlön levő telket, mert az nagyon messzire van a vaggongyártól.

Az ügyet különben — mondják a munkások, — nem is kellene a közgyűlés elé vinni, mert a munkások megbízottai előre tudják, hogy a munkások az ajánlatot úgy sem fogadják el.

Feloszlatott aradi egyesület.

Az Erzsébetvárosi temetkezési egyesület botránya

Sikkasztás, család és okirathamisítás!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 4.

Aradon 1905-ben Erzsébetvárosi temetkezési egyesület címen temetkezési vállalat alakult, melynek tagjai nagyobb részben a külváros szegényebb néposztályából és a városi segélyezettkekből kerültek ki. Az egyesület élén Seres András asztalosmester állott, a pénzkezelést pedig Ignác József csizmadiamester végezte, aki régebben a hatóságilag feloszlatott Rózsafüzér-egyesület elnöke volt.

Az alapszabályokat 1905-ben egyenesen a belügyminiszterhez terjesztették fel. A miniszteri jóváhagyás mindezeideig nem érkezett le Aradra az egyesület azonban alapszabályok nélkül is működött, amíg február hóban Seres elnök feljelentette a városi tanácsnál Ignác Józsefet, hogy szabálytalanul kezeli az egyesület vagyonát. A számvevőség meg akarta a könyveket vizsgálni, de könyveket nem talált, hanem ezek helyett papirlapokat mutatott fel Ignác pénztáros. A számvevőség még egyéb tapasztalatokat is szerzett. Az alapszabályok szerint az egyesület kizárólag 50 éven alóli embereket vehet fel tagokul. A vizsgálat folyamán azonban kiderült, hogy a vezetőség 70 éves embereket is felvett a tagok sorába, ezeknek elhalálozása után az egyesület pénztára nem fizette ki a hozzátartozóknak a temetkezési költségeket.

A számvevőség jelentése alapján a városi tanács felirt a belügyminiszterhez, hogy osszlassa fel az egyesületet. A belügyminiszter döntése a napokban érkezett le a tanácshoz s ebben kijelenti, hogy az egyesületet feloszlatja és a vezetőség ellen sikkasztás, család és okirathamisítás miatt a bülvádi eljárást követelte.

A belügyminiszter az egyesület ügy- és pénzkezelése körül felmerült nagymérvű szabálytalanságok miatt az egyesület megalakulását nem veszi tudomásul. A számvevői vizsgálatról szóló jelentés alapján sikkasztás, család és okirathamisítás miatt az iratoknak a kir. ügyészséghez való utalását rendeli el.

A belügyminiszter azzal indokolja döntését, hogy a vezetőség a pénzkezelés körül nemcsak a meg nem erősített alapszabályok szerint nem járt el, de azok legelemibb követelményeinek

sem ragaszkodott. Temetési járulékokat erre illetéktelen személyeknek fizetett ki, az alapszabályokban megállapított korhatárt nem tartotta be, több tagtól kétszeres díjat kellett volna szednie, de csak egyszeresét szedett. A tagok törzskönyvi adatai teljesen megbízhatatlanok. A tagdíjak beszedése, a befolyt pénzek nyilvántartása s a szabályszerű ellenőrzés teljesen alkalmatlan módon történt. A számadások rendszeresen vezetett könyvek nélkül, könnyen változtatható és pótolható papirdarabokon szerepelnek úgy, hogy az egylet vagyont a valósághoz hiven megállapítani nem is lehetett.

Mindezek a körülmények a tagok vagyoni érdekeit sértik s így az egylet jövőben való működésének megbízhatósága a tagok érdekeivel szemben teljesen kizártnak tekinthető.

A tanács a kapitányi hivatal útján értesítette a belügyminiszter döntéséről az egyesület vezetőségét és az iratokat átteszi az aradi kir. ügyészséghez, hogy a vizsgálatot az egyesület vezetősége ellen megindítsa.

Uj törvények.

Darányi cselédtörvényt csinál.

15,000 gazdasági munkásház.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 4.

A képviselőház mai ülésén — mint budapesti tudósítónk jelenti, — egész csomó új törvényjavaslatot nyujt ottak be. A legfontosabbak köztük Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter javaslatai, melyek szociális érdekek kielégítésére készültek s mindenestre nevezetes lépést jelentek ezen a téren.

Az egyik javaslat a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról, a másik a gazdasági munkásházak építésének állami támogatásáról szól. Az első javaslat testes dolgozat, melynek 70 szakaszához a miniszter huszonhat oldalas indokolást csatol. Ebben előterjeszti, hogy évek óta közóhajtás, hogy a gazdasági cselédek szolgálati viszonyait az 1876: XIII. t.-c. módosításával újra szabályozzák, főleg hogy a hiányzó szociális értékű rendelkezéseket pótolják. A miniszter hangsúlyozza, hogy javaslata nem elméleti, bürokratikus csinálmány, hanem a valóságos életben eszközül kíván szolgálni a gazda és cseléd kívánatos jó viszonyának megszilárdítására. Elmondja még a megokolás, hogy szemben az 1876: XIII. t.-c. cikkkel, *kihagyták* a mostani javaslatból azt a rendelkezést, hogy minden cseléd a gazda háznépének tagjává lesz s ennélfogva vele szemben a *házi fegyelem joga alkalmazható*.

A miniszter szerint törvényvel a patriarkális viszonyt kikényszeríteni nem lehet s a szeretet érzései csak ott kelhetnek életre, hol *egyenlők a jogok és a kötelességek*. A javaslat legfontosabb fejezetei a szolgálati szerződés megkötéséről, teljesítéséről s a szerződés megszűnéséről szólnak. Az első pillanatra is kitetszik, hogy a büntető határozatok vasszigorúak.

A gazdasági munkásházak építésének állami támogatásáról szóló javaslat szerint, ha valamely törvényhatóság vagy község munkásházak létesítése céljából gazdasági munkásoknak ingatlant ad el, vagy az építéshez kölcsönt nyujt, vagy kész munkásházakat ad el, vagy ad bérbe, a földmívelésügyi miniszter:

a) az államkincstár költségére díjtalanul elkészítheti a szükséges felméréseket, felosz-

tási vázlatokat, terveket, a szerződések és egyéb okmányok terveit;

b) az államkincstár terhére évenként összesen 300.000 koronáig a törvényhatóság vagy községek irányában a munkások helyett, ezek javára kötelezettséget vállalhat a vételár, illetőleg a kölcsön után járó évi tőke és kamattörlesztési részletek meghatározott hányadának legfeljebb 100 féléven át, illetőleg az évi bérösszeg meghatározott hányadának legfeljebb 30 éven át való megfizetésére.

Az indoklás kiemeli, hogy ezzel a segítséggel egyszerre 15.000 gazdasági munkásház építését teszik lehetővé.

Wekerle Sándor miniszterelnök törvényjavaslatot adott be a közözügyi kiadásokból a magyar szent korona országaira eső, de törvényhozásilag még nem engedélyezett összegeknek, mint a magyar szent korona országait terhelő kiadásoknak törvénybeiktatásáról és az 1906. évi kiadásokról és bevételekről szóló számvevőszégi zárszámadás jelentést nyujtotta be. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter helyett pedig beadta az Országos Ipartanács és az Országos Közlekedési Tanács létesítéséről és két vicinális vasut engedélyezéséről szóló javaslatokat.

Évforduló.

Saftgrün Manó (hosszunapkor felsőhajt a fürdőben): Istenkém, milyen gyorsan mulik egy esztendő! Éppen egy esztendeje fürödtem utoljára.

Barabás Béla (a béke megkötésének évfordulóján felsőhajt): Ma egy esztendeje ettem utoljára az ellenzék keserű kenyérét. Istenkém, milyen gyorsan mulik egy esztendő!

Elítelt kivándorlási ügynök.

Aradi munkások csábítója.

Tiz napi fogság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 4.

Csak néhány hónappal ezelőtt ítelt el az aradi kihágási bíróság egy belgrádi gyárost, amiért hatósági engedély nélkül munkásokat toborzott Aradon, akiket fényes ígéretekkel ki akart csábítani Szerbiába. Berecz Ferenc alkaptány, kihágási bíró ma ismét egy külföldi ember felett ítélkezett, aki kivándorlásra csábított néhány aradi földmívelőt.

Kirz Andrásnak hívják az elíteltet, aki Berg Anna berlini közvetítő intézetének ügynöke. Az intézet külföldi munkásokkal titokban szerződéseket köt, a munkásokat fényes ígéretekkel kicsábítja Németországba és alacsony munkabérek mellett elhelyezi őket. Az intézet ügynökei behálózzák az egész kontinentet s különösen Magyarországot szemelték ki működésük színhelyéül, ahol alacsonyak a munkabérek és könnyen lehet munkaerőt kapni.

Az intézet ügynöke tegnapelőtt érkezett Aradra s egy munkás segítségével munkásokat toborzott. A munkás eleinte nem akart Kirznek segédkezni. Mikor azonban az ügynök megnyugtatta, hogy a hatóságtól, engedélye van, elment vele és sikerült *tizenkét munkással* megkötni a szerződést. Kirz a munkásoknak fényes ajánlatokat tett. Megígérte nekik, hogy egy németországi uradalomra viszi őket, ahol napi 1 korona 44 fillér bért kapnak, *akár dolgoznak, akár nem*. Azonkívül kapnak az uradalomtól heti 12 font lisztet kenyérre, két fontot tészta, 2 font húst és temérdek hüvelyes veteményt és főzelékféléket. Hat heti

próbaidő után, így szólt a szerződés, a munkások, ha nem tetszik a szolgálat, az uradalom költségén visszatérhetnek Magyarországra.

A rendőrség tudomást szerzett Kirz üzleimeiről és egy detektívvél nyomoztatta. Ma délelőtt *letartóztatta* a detektív a kivándorlási ügynököt s a kihágási bíróság elé vitte. Berecz alkaptány, kihágási bíró ma délután ítélkezett Kirz András felett, akit kivándorlásra való csábítás miatt *10 napi elzárásra és 200 korona pénzbírságra*, behajthatatlanság esetén újabb tíz napi elzárásra ítélte. Kirz az ítéletben megnyugodott s így a börtönbüntetést azonnal meg is kezdte.

Amiről beszélnek.

★

Mária.

Arad, április 4.

Mária immár künn fekszik a Kerepesi temetőben. Megölte a szive. Most pedig utána megyen az ő hűséges embere is, aki esztendőnkön át féltő gondallal ápelta az ő asszonyát. Tóth Béla meghalt. Elment Mária után: megölte a szive.

A szemforgató siránkozás közben megemlegetik a Mária nevé is. Ezelőtt nem emlegették. Nem emlegették, mert Mária valaha egy kávéházi kasszában ült. Ott látta meg Tóth Béla, a fiatal Tóth Béla. Oh, édes bolondságok ideje! Mikor az emberben formátlanul, darabosan forrong annak a tudata, hogy a világ csak ő érte, egyedül ő érte van, mikor az ember lelkében orgiákat ül az akarat ereje, a dacos, mindennel szembeálló erő! És Tóth Béla nem az az ember volt, aki akár az egész társadalommal is szembe ne szállt volna. Vidám volt, erős volt, bátor volt; így lett Mária a Tóth Béla felesége.

És jött a Társadalom. A csendes elhidegülések, a szemrehányó fejbőlintások ideje. A Társadalom nem bocsájt meg semmit. De Tóth Béla nem is kért bocsánatot. Megmaradt neki Mária, megmaradt a büszkesége, az akaratereje és a tolla. Elköltözött a fővárosból, nem ment többé az újságírók asztalához. A gonosz mosolygások megtanították reá, hogy a jóbarátokban több a rosszindulat, mint az ollenségekben. A gonosz mosolygások fájdalmat okoznak és akinek a sors megadta azt a tehetséget, melynek révén a *splendid isolation*, az édes elszigeteltség eszméjét megvalósíthatja, az inkább él a társadalom nélküli boldogan, mint a társadalommal boldogtalanul. Így lett Tóth Bélából emberkerülő. Nem embergyűlölő, csak a világot gyűlölte ez az ember, akiben csudálatos harmóniája élt az emberek szeretetének, a szépség megbecsülésének és a lelki jószág imadásának.

Mária pedig megértette, hogy az ő feladata egy egész világot pótolni. Pótolni azt a világot amelyet a férje eldobott magától ő érte. És ha val igazság abban a mondanásban, hogy a leghűbb feleségek azokból lesznek, akiket már megkörnyékezet az élet minden kísértése: százsoroson igaz, hogy Mária pótolni tudta Tóth Bélának az egész világot. A lelke lassanként odafinomodott ennek az éles tollu, de lágy szívű embernek szubtilisan finom lelkéhez. Mária tanult. Sokat tanult. És lassacskán eléi oda, hogy teljesen megérthette a férjét. Anyja, felesége és szerelmese volt egyszerre. Ura, parancsolója, ápolója és szolgálója. Egy egész, egész világ.

— Az én Lidóm! — Tóth Bélának ez anyni volt, mintha más azt mondja: az én szeltem, az én istenem. És amikor még hosszú évek múltán is keserűséget igyekeztek vegyíteni ebbe a boldogságba, amikor a nagygyá nőtt Tóth Bélának is éreznie kellett, hogy a társadalom ne felejt: ez az imádat még csak fokozódott.

Emlékszem. ott voltam azon az esküdtse tárgyaláson, amelyen Tóth Béla rágalalmazással dolva került a vádlottak padjára. Vajami Emb nevé tanító, akire a nagy író először alkalmazta

„tanbetyár“ jelzót, emiatt a vadlottak padjára vitte. A vádbeszédben a panaszos képviselője valami ilyenformát mondott:

— Tóth Béla mer valakit tanbetyárnak nevezni? O, aki kegyetlenül megbotozott néhány gyereket csak azért, mert ezek lármát csaptak a háza előtt?

Azután felállott Tóth Béla. Dadogva beszélt: gyermekkorában leesett egy lóról s azóta volt ez a fogatkozása. De azért gyönyörűen beszélt, szabatos mondatokban, kereken, sok hévvel és szatirával:

— Hogy gyermekeket vertem meg? Igaz. De ezek a gyerkőcök csuf szavakat kiabáltak a feleségemre. Egyszer Konstantinápoly külvárosában, Périában jártam. Valami kóbor kutya megtámadt. Leütöttem. Azóta megszoktam már, hogy belémmarjanak. De aki a feleségemet bántja, azon keresztül-gázolok!

Csengett a hangja. Felnézett a karzatra: ott állt Mária. A szemét előntötte a köny és fuldokló zokogással sirt, amíg csak az esküdtek meg nem hozták a felmentő verdiktet. Azután összesimulva mentek le a lépcsőn, mint valami fiatal szerelmes pár. En pedig megértettem, hogy a társadalommal való harcban győzhet az egyén is. Mert Tóth Béla győzött.

Mária immár pihen és pihen a férje is. Es most, mikor az elmulás árnyai rajzanak körülöttünk, a kiengesztelődés és a szegyenkezés hangjan kell elparentálnunk téged, Mária. Téged, aki biztattad, bizóvá tetted azt az embert, akinek nem imponált a társadalom hazug erkölcsstana, s ak nélküled már rég összeomlott volna, amint összeomlott most, hogy te elköltöztél.

Szent voltál, Mária. Csak a világ gyalázatos.

— zab.

HIREK.

Számadás.

Arad, április 4.

Egy esztendeje már, hogy Barabás Béla fővárosi lakásán megtörtént a nevezetes találkozás, amelynek eredményeképp, a miniszterelnöki bársonyszékben a sovány és rideg Fejérváry helyett a kövér és mosolygós Wekerle vezeti az ország ügyeit. Ilyenkor, év végén illendő dolog az évi zárlat megcsinálása. Tartozik — kövelel: két igen fontos rovata ez a magyar politikának is.

A koalíciós kormány igen sokkal tartozik ennek az országnak. Tartozik az évekig duló, romboló hatású közjogi harc alatt szenvedett veszteségek helyreállításával. Tartozik azoknak a nemzeti követeléseknek megvalósításával, amelyekért annak idején a hatalom mai birtokosai kormányokat buktattak. Tartozik a gazdasági önállósággal, a nemzeti jegybankkal, a magyar vezényszóval, a magyar udvartartással, a jelvény és zászlókérdés rendezésével, a polgári szabadságoknak minden vonalon való megóvásával, nemzeti szellemben való kormányzással. Mindezekkel éppen úgy tartozik ma, mint tartozott az első napon, mikor a hatalmat átvette. Törlesztés eddigelé nem történt. Még csak kamatokat sem kapott az ország.

A kormány követelés-rovata már sokkal kisebb. Követel: újabb adóterheket és létszámemelést. Egyelőre csak ennyit.

Szomorú kis egyenlege van ennek az évi mérlegnek. Szomorú egyenlege: egy alapos csalódás. Egy esztendő éppen elegendő volt, hogy az ország tisztába jöjjön vele, mennyit értek a régi jelszavak és mennyit érnek az ujak. Ma már tisztán látja mindenki, hogy a koalíciós kormány miben sem különbözik az elődeitől. A tigrisekből bárányok lettek, a demagógokból diplomaták. És aligha gyártanak ebben az országban annyi szeget, amennyire az a sok elv elférne, amit a hatalom birtokosai rövid egy esztendő alatt szegre akasztottak.

De azért büszkén viselik a nemzeti kormány nevet. És ha a reakció nemzeti jelleg Magyarországon: akkor igazuk is van.

— József főherceg Kisjenőn. József főherceg tegnap este *Libits* Adolf jószágkormányzó kíséretében Kisjenőre érkezett háromnapos szalonkavadászatra. Ez alkalomból a helybeli urak közül senkit sem hívtak meg. Ugy értesülünk, hogy a jövő héten József főherceg családotól újból lejön Kisjenőre.

— Goldis László obstrukciós beszéde. Budapestről táviratozzák: A nemzetiségi párt ma este hat órakor értekezletet tartott, amelyen Goldis Lászlót jelölte ki a holnapi képviselőházi ülés szónokául. Goldis határozati javaslatot fog előterjeszteni, amelyben kéri, hogy az államsegély a jövőben közvetlenül az egyházaknak adassék ki, amelyek azután szétszítják a felekezeti tanítók között. Goldison kívül esetleg *Manuilovics* Milán és *Popovics* István loznak felszólalni.

— A kiegyezési tárgyalások. Budapestről táviratozzák: Ma délután *Kossuth* Ferenc lakásán minisztertanács volt, amelyen *Andrássy* Gyula kivételével valamennyi miniszter részt vett. A tanácskozáson, a mely 4 órától 8-ig tartott, folyó ügyekkel és a kiegyezéssel foglalkoztak és minthogy *Kossuth* egészségi állapota már megengedi az utazást, a miniszterelnök és a szakminiszterek a jövő héten Bécsbe mennek, hogy folytassák a kiegyezési tárgyalásokat.

— A Kossuth-szoborpályázat. A Kossuth Lajos-asztaltársaság kéri Aradváros közönségét, hogy a kereskedelmi akadémia dísztermében közszemlére kített Kossuth-szobor pályaműveket minél előbb és tömegesen tekintse meg, mert a szoborművek még csak rövid ideig maradnak közszemlén. Belépődíj személyenkint 20 fillér, amelyet a szoboralap javára fordítanak.

— Barabás a kiegyezésről. Budapestről táviratozzák: *Lányi* Mór április 14-ikén tartja beszámolóját. Ezen megjelenik *Barabás* Béla is, aki szintén beszédet mond és főleg a kiegyezéssel fog foglalkozni.

— Tóth Béla halála. Tóth Béla, a kitűnő író halála országsszerte igen nagy és általános részvételt keltett. Zsurnaliszta körökben különösen nagy a gyász, amely az elhunyt író temetésén impozáns módon fog megnyilvánulni. A halott — amint fővárosi tudósítónk jelenti, — ma délig ágyán pihent, melyet menyasszonya és barátai gyönyörű virágokkal halmoztak el. Délben a holttestet érkezőporsóba tették és kivitték a kerepesi-uti temetőbe, ahol rögtön hozzálátják a ravatal felállításához. A temetés, melynek rendezését dr. *Légrády* Imre szerkesztő vállalta magára, holnap délután 3 órakor lesz s az egyházi szertartást az el-

hunynak régi meghitt barátja, *Walnicsek* Béla erzsébetvárosi segédlelkész fogja végezni. A főváros tanácsa az irodalom nagy halottjának diszírshelyet adott, amely a Deák-mauzóleum szomszédságában van. Tóth Béla Muzeumkörút 23. szám alatt birtoklását az előjáróság délben lepecsételte.

— Főherceg, mint képviselőjelölt. Bécsből jelentik: Itteni politikai körökben általános szenzációt kelt az a ma délután szárnyra kelt hír, hogy a májusi képviselőválasztások alkalmával egy osztrák főherceg is fellép képviselőjelöltnek. A főherceg pártonkívüli programmal lépne fel és a császárváros második kerületében vállalna mandátumot. Ugy beszél, hogy már az uralkodó is megadta beleegyezését a főherceg szándékához, amely az új választási törvény életbeléptetése során érlelődött meg a főhercegen. Az új választási törvénnyel kapcsolatban ugyanis az alsó-ausztriai tartománygyűlés minden huszonnegyedik életévét betöltött osztrák állampolgárra kimondta a kötelező képviselőválasztást. Ez alól a törvényes intézkedés alól az osztrák főhercegek, akik nem tartoznak a hadsereg tényleges állományába, sem vétetnek ki. Ezeknek úgy aktiv, mint passzív választói jogosultságuk van és minthogy a szavazástól csak indokolt esetben tartózkodhatnak, nyilvánvaló, hogy az idei osztrák képviselőválasztások az udvar egyes tagjainak részvétele folytán csak nyerni fog érdekességében.

— Az Árpád-émlék. Budapesti tudósítónk jelenti: Ma *Barabás* Béla képviselő vezetésével nyolc tagu deputáció járt *Wekerle* Sándor miniszterelnöknél, hogy átadja neki az Árpád-émlékmű létesítésére vonatkozó memorandumot.

— Tegyétek meg a kötelességeket! — mondta *Barabás* *Wekerle*nek.

A miniszterelnök főlemlítette, hogy az a kívánság, melynek teljesítését a memorandum kéri, közel tizenöt éves s öt megdőbbenti az ország közönye, melylyel a honalapító emléke megörökítése kérdése iránt viseltetik. A kérdést beható tanulmányozás alá veszi.

— A vezérkari főnök magyarul tanul. Budapestről táviratozzák, hogy egy estilap a következőket írja: *Hötzenorf* *Conrad* Ferenc vezérkari főnök, amióta állását elfoglalta, állandóan érdeklődik a magyarok iránt. Német fordításokban olvassa regényíróink munkáit, történelmünket tanulmányozza és minden könyvet megvesz, amely a magyar nép faji sajátosságaival foglalkozik. Nemrégiben elhatározta, hogy megtanul magyarul és most már Bécs egyik előkelő professzorának, *Décs* *Istvánnak* lett a tanítványa. Két hónap óta mindennap három órát tanul magyarul. Páratlanul gyorsan halad előre, úgy hogy már a magyar szót megérti és kifogástalanul olvas. Nagy kedvvel tanul és olvasmányai most kizárólag magyar könyvek. *Conrad* az első vezérkari főnök, aki rokonszenvet érez a magyarok iránt.

— Lelkészválasztás Erdőhegyen. Tegnap délután ejtették meg a választást a *Csina* Márton halálával megüresedett református lelkeszi állás pályázói között. A 16 pályázó közül *Bokor* Sándor egyházi író és jeles szónokot, aki előbb Kolosborsán lelkészkedett, választották meg 116 szótöbbséggel.

— Megszökött a fogházból. A besztercebányai rendőrkapitányság távirati értesítése szerint a bélabányai ügyész fogházából tegnap megszökött *Schwarz* Aladár temesvári születésű 18 éves kereskedősegéd, aki lopás és sikkasztás büntette miatt másfél évi börtönre volt elítélve.

— Tűzkatasztrófa San-Franciscóban. *San-Francisko*-ból táviratozzák: Az itteni Itália-

szállóban tűz ütött ki, amelynél 17 ember életét veszítette és 18 veszélyesen megsebesült.

— **Megüresedett állás a városnál.** A városnál tudvalevőleg egy fogalmazói állás üresedett meg. A pályázat ma járt le s csak ketten nyújtották be pályázatukat: *Bökényi* Arisztid segédtsit, aki a polgármesteri fogalmazói teendőket ezideig ellátta és *Vlajkovic* Milán dr. nagybecskereki m. kir. állami végrehajtó. Abban az esetben, ha a közgyűlés Bökényit választja meg fogalmazóvá, egy segédtsiti állás üresedik meg. Erre az állásra *Bittner* Róbert, *Babics* Ferenc és *Moldoványi* Ernő városi írnokok pályáztak.

— **A szakcsi pótválasztás.** *Dombóvár*-ról táviratozzák: A *Szluha* János halálával megüresedett szakcsi választókerületben ma van a pótválasztás *Hainrikffy* Pál függetlenségi és *Huszár* Károly néppárti jelöltek között. Délután Hainrikffynak 895 és Huszárnak 638 szavazata volt. A néppártnak már alig van szavazója, míg a függetlenségi pártnak még több községe van hátra. A függetlenségi jelölt győzelme biztos. — Késő éjjel táviratozzák: A választás még nem ért véget. Hainrikffy nagy többséggel vezet.

— **Eljegyzések.** *Ujlaky* Lajos aradi fiatal iparos eljegyezte *Redermacher* József aradi iparos leányát, *Erzsikét*.

— **Szalay Péter marad.** *Budapest*-ről táviratozzák: Félhivatalosan megcáfolják a lapoknak azt a hírt, mely szerint *Szalay* Péter államtitkár, a posta- és távirdai elnökgazgató megválna az állásától és utódjául *Batthyány* Tivadar gróf vagy *Rátkay* László volna kiszemelve.

— **Megszűnt a romániai lázadás.** Bukarestből sürgönyzik, hogy a nyugalom az egész országban helyreállt, bár letartóztatások még történnek. A *vlashai* kerületből számos birtokos bérlő megjelent a praefekturán és köszönetet mondott a kormánynak a hathatós rendszabályokért.

— **Leugrott a robogó vonatról.** Ma reggel az Erdély felől érkező személyvonaton Csicsér és Mondorlak között baleset történt. *Angyal* Péter lippai kereskedő Mondorlakra akart utazni s utközben elaludt. A vonat Csicsér és Mondorlak között robogott, amikor *Angyal* felébredt és kiugrott a kocsni nyitott ajtaján. A kereskedő olyan szerencsétlenül esett, hogy egészen összetörtött az arca. *Angyal* nagynehezen bevászorgott Aradra. Az első rendőr-szem felkísérte a városházára, ahol *Hoffmann* Győző ügyeletes rendőrtiszt kihallgatta. A szerencsétlenül járt embert, akinek már jártányi ereje sem volt, a mentők szállították a kórházba.

— **Román népgyűlés Temesvárott.** *Temesvár*-ról táviratozzák: Putitiu Traján főesperes a temesvári románságot kedre népgyűlésre hívta össze, hogy tiltakozzanak a tanítói törvényjavaslat ellen.

— **Házasság.** *Háczy* Izát, özv. *Háczy* Dénesné leányát eljegyezte *Páozdy* Béla kir. mérnök, a győri ármentesítési munkálatok vezetője *Győrött*.

— **Fekete himlő Triestben.** *Triest*ből táviratozzák: A *Gretta* városnegyedben egy *Forstner* nevű vasuti málhahordó családja fekete himlőben megbetegedett. A betegeket a kórházba vitték és elkülönítették. Ma délelőtt a déli vasut összes alkalmazottait és munkásait a hatóság fertőtlenítette és ugyanezt tette a városnegyed összes lakosaival.

— **A szerémi agrárrendülés.** Zimonyból táviratozzák: A szerémiség hatóságoknak erélyes fellépése következtében a megindult agrármozgalom elcsöndesedett és a kirendelt katonaságot már visszavezényelték állomásaikra.

— **Egy polgármester fegyelmije.** Zomborból táviratozzák: A város mai közgyűlésén *Fernbach* főispán beszámolt azokról a rendtelenségekről és szabálytalanságokról, amelyek miatt elrendelte a fegyelmi vizsgálatot egy tanácsnok és egy könyvelő ellen. A polgármester és három városi főtisztviselő erre a közgyűlés színe előtt megkérte maga ellen a fegyelmit.

— **Az aradhegyaljai helyi érdekű motoros vasut igazgatósága értesíti a közönséget,** hogy a lapokban közzétett menetrendváltozás további intézkedésig nem lép életbe. További intézkedésig az 1907. évi március hó elsején kiadott menetrend marad érvényben.

— **Betiltott népgyűlés.** *Dés*-ről táviratozzák: Husvét harmadnapjára *Vajda* Sándor képviselő és társai népgyűlést hívtak össze Désre, hogy a nem állami tanítók ügyében *Apponyi* Albert gróf törvényjavaslata ellen állást foglaljanak. Mivel azonban *Kustár* Gyula dr. és társai hasonló időben és helyen akartak a javaslat mellett tüntetni és bizalmat szavazni a kormánynak, a hatóság fizikai lehetetlenség miatt a bejelentést nem vette tudomásul és így a magyarul hirdetett oláh gyűlés, amelyre sok vidéki pap gyűlt össze, elmaradt.

— **Elsejei történet.** Minden hónap elseje táján nagy a szomorúság az aradi bohémek között. A pénzbeszedés vigan folyik ilyenkor, a számlák jönnek, egyre jönnek, kifogások röpködnek a levegőben. Megjelenik egy aradi bohémnél egy számlás ember. A gazdasszonya, szegény, aki ezzel a számlás emberrel szemben minden kifogást kimerített, nem tud hamarjában mit mondani. De aztán feltalálja magát, bus pofát vág és így szól:

— Hiába jött kérem, a szegény nagyságos ur . . . meghalt.

A pénzbeszedő ranéz:

— Meghalt?

— Meg.

— Mikor?

— A múlt héten

Nagy csönd. Aztán sóhajt egyet a pénzbeszedő és ezt mondja:

— Május elsején megint eljövök.

Es megy le a lépcsőn, nyugodtan, mint akinek pénzbeszedés dolgában még a halál se imponál.

— **Nagy botrány egy kiállításon.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: A Vigadóban rendezett kisipari kiállítás tegnap nagy botrányal zárult be, amely botrány ügyében, ma délelőtt *Ujhelyi* József rendőrfelügyelőnél bűnügyi feljelentést tettek ismeretlen tettesek ellen. Tegnap volt ugyanis a díjkiosztás. Az első díjat a *Nagy* és *Eichner* Hungaria kóser szalámi és huscsemege gyárosok nyerték el. Miután az első díjra többen pályáztak, az eredmény többek közt nagy izgatottságot okozott és már tegnap hallatszottak fenyegetések:

— Ezt a kitüntetést sem köszönik meg.

Ma reggel a fentemlített cég elakarta szállítani kiállított holmiját. Amint benyitottak, nagy megdöbbenéssel látták, hogy az összes kiállított tárgyak, állványok, festmények, reklámképek össze vannak törve, széjjel vannak tépve. Az egész kiállított anyag egy romhalmazt képez. A cég nyomban feljelentést tett a rendőrségen, azon gyanújának adva kifejezést, hogy a pusztítást valamelyik kiállító követte el. A rendőrség idegen vagyon rongálása címén megindította a nyomozást a tettesek után. A kár 3000 korona.

— **A gyermekgyilkos.** Megirtuk néhány nappal ezelőtt, hogy a budapesti ügyészség fogházában lévő *Nimtsch* Lajost azzal gyanúsítják, hogy kis fiát meggyilkolta. A rendőrség nyomozott a gyermek után és ma a tescheni rendőrségtől távirati értesítést kapott, hogy a 10 éves *Draznyik* Józsefet ögökbe fogadta *Althammerben* *Fischer* Vilma ottani magánzónő, a

gyermek nála van, jó egészségnek örvend és az asztalos ipart tanulja. A rendőrség ezek után a gyilkossági ügyben beszüntette a nyomozást.

— **Érdekes probléma.** A *Boros* Béni-téren levő *Mihajlovics*-féle vendéglőbe a ma nap betért *Otyis* Sándor, Arad területéről örök időkre kitiltott csavargó. Itt a padokon néhány oláh paraszt aludt, akik közül egyiknek a táskájából 8 darab 1 forintost és két korona aprópénzt ellopott. A rendőrség tegnap kinyomozta s ma átkísérték az ügyészséghez. A rendőrségnek mindenesetre dicséretére válik a gyors nyomozás, bár ez a feljelentés egy másik érdekes feladatot is állított elébe. — A károsult paraszt ugyanis bejelentette, hogy az ellopott forintostok évszáma: 1878. Miután ezzel az évszámmal ezen a három darab forintoston kívül még jó néhány darabot vertek, mindenesetre kíváncsiak vagyunk, vajon olyan gyorsan előteremti a rendőrség a bűnjeleket, mint ahogy kézrekerítette a tolvajt?

— **Öngyilkosság a Margit-hidon.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: Az éjjel a Margit-hidon álló rendőr meglátott egy embert, aki felmászott a gyalogjárónak karfájára. A rendőr odasietett, de mielőtt odaért, a karfán álló ember mellbe lötte magát. Nyilván az volt a terve, hogy a lövés után beleveti magát a Dunába, de ez a szándéka nem sikerült, mert előre bukott. A mentők látták el az első segítségben, aztán bevitték az Irgalmasok kórházába. Sérülése életveszélyes. A rendőrség megállapította, hogy az illető *Manczer* János 23 éves esztergályossegéd, aki szerelmi bánatában akart öngyilkossá lenni.

— **Merénylő finánc.** *Pankotai* tudósítónk írja: *Andria* Ferenc pankotai pénzügyőri felvigyázó ma reggel szolgálati fegyverével megtámadta főnökét, *Mudin* Ferenc pénzügyőri szemlést, mert ez vonakodott kiadni neki okmányait. A fináncot lefegyverezték s a pankotai csendőrség átkísérte a világosi járásbíróhoz.

— **A zsinagógából.** A zsinagóga-előljáróság köztudomásra hozza, hogy az istentisztelet ma (pénteken) délelőtt 9 és fél órakor, este 6 órakor és holnap (szombaton) d. e. 9 órakor tartják. Köznapokon az esti istentisztelet további intézkedésig 6 és fél órakor kezdődik. Peszah ünnep 8. napján (szombaton) hazkarah tartatik, amely 10 órakor kezdődik.

— **Praeservatív ideális legjobb minőségben** Vojtek és Weiszal. 201

Gyermekszöktető mérnök.

Apa és anya harca.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 4.

A budapesti Margitsziget csöndjét a napokban romantikus, botrányba fulladt szöktetési kísérlet verte föl. *Breimann* Gusztáv nyugalmazott kapitány, mérnök *tizedmagával* megjelent a margitszigeti hidegvíz-gyógyintézetben, hogy különváltan élő feleségétől elrabolja tíz éves leányukat, *Izabellát*. A kis gyermek azonban még idejekorán észrevette az apját és rablótársait s anyjához menekült, aki most följelentést tett gyermekszöktető férje ellen.

Az esetről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Mintegy hat hónappal ezelőtt megszökött férjétől *Breimann* Gusztávné, egy nyugalmazott századosnak és mérnöknek felesége, férjének budapesti lakásáról és magával vitte 10 éves leányát is. Az urinő házassága alatt sokat szenvedett férje szeszélyeltől és ezért nyugalmas élet után vágyódott, amelyet legjobban egy szanatóriumban vélt föl találni. Ezért, valamint abból az okból, hogy férje elől teljes biztonságban legyen, a margitszigeti hidegvíz-gyógyintézetbe vonult, ahol hónapokon át zavartalanul élt a kis leánya társaságában.

Breimann Gusztáv sokáig kutatott a felesége után, de nem tudott nyomára akadni. Csak nemrégiben sikerült megtudnia, hogy neje és leánya a Margitszigeten van, mire rögtön igyekezett őket visszaszerezni. Az asszony azonban ekkor beadta férje ellen a válókeresetet és így Breimann nem tehetett semmit arra nézve, hogy feleségét visszatérésre bírja.

Husvétkor azután a mérnök elhatározta, hogy minden áron hazahozza legalább a leányát. Két nappal ezelőtt a délutáni órákban tíz barátjával a szigetre ment, ahol Breimann és segítőitársai egyenként besurrantak a szanatóriumba. A tíz éves Izabella éppen az előcsarnokban játszott, amidőn a szöketők a szálóba értek. Mikor a kis leány meglátta az apját, sikoltva menekült, az apa és kísérei pedig utána futottak és követelték, hogy hagyja el anyját és kövesse őket. A gyerek erre németül felelt:

— Nein, ich will nicht! (Nem, nem akarok!) és fölrohant a lépcsőn, ahol már eléje sietett édes anyja, átkarolta és szobájába zárta. Az apa és barátai ide is követték, míg a lármára odasereglett fürdővendégek és szállásményzet ki nem üzték a szöketőket.

Breimanné most följelentést tett a férje ellen, aki a margitszigeti botrány óta nagybetegesen fekszik József-körúti lakásán.

A mérnök ügyvédje ma kijelentette egy újságíró előtt, hogy Breimann rossz híreket hallott a feleségéről és ezért akarta elrabolni a gyermekét.

Rigó Jancsi áldozata.

Ujabb érdekességek.

Az elcsábított mágnásasszony.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 4.

Az amerikai Magyar Népszava, bárha nem igen valószínű, de fölötte érdekes históriát mesél el legutóbbi számában hirhedt honfitársunkról, Rigó Jancsiról. Az amerikai lap közleménye így szól:

Néhány nappal ezelőtt egy new-yorki bírósági tárgyaláson egy mágnásasszony szomorú sorsáról lebbent fel a fátyol. Egy részeg asszonyt kísérték be a rendőrök a kapitányságra. Eleinte az izléstelenül öltözött asszony nem keltett figyelmet. Azt mondta, hogy Annie Smith a neve és kérte a bírót, aki részegsége miatt két napi börtönre ítélte, hogy engedje el a büntetést. Amikor már a rendőrök ki akarták vezetni a tárgyaló teremből, beszélt el hangos zokogással életének sajátságos történetét:

— Wrede gróf nővére vagyok és A. gróf volt a férjem, aki tízenkét esztendővel ezelőtt meghalt és másfél millió koronát érő vagyont hagyott reám és négy gyermekünkre. Férjem halála után a Riviérára utaztam, ahol megismerkedtem Chimay hercegnővel. Bizonyára hallottak már ennek az asszonynak a kicsapongó életmódjáról. Egy szép napon bemutatott Rigó „herceg”-nek és én egyre lejjebb sülyedtem. Rigó elcsábított minden bűnre, míg végre ivásnak adtam magamat. Tíz évvel ezelőtt érkeztem Amerikába és gyermekeimet otthagytam Európában; az egyik leányom irgalmas apáca Brüsszelben. Egy newyorki családhoz beálltam bonne-nak és elkísértem a gyermekeimet Kaliforniába és Európában, Brüsszelben, nagybátyám házában laktunk.

Visszatérésünk után nagybátyámhoz mentem lakni, aki meg akart szöktetni, de mert kikosaraztam, reám lőtt, megsebesített, aztán

agyonlőtte magát. Miután felgyógyultam, elől-ről kezdtem a régi bűnös életet. De azt hiszem, hogy még meggyógyulok . . .

A bíró egyebet is szeretett volna megtudni a szerencsétlen asszonyról, de ez csak annyit mondott:

— Ne kutassa a multamat; eléggé megbűnhődtem.

A bíró elengedte büntetését.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: *Mongodin ur felesége*, bohózat. (Bérlé B.)

Szombat: *Ernani*, opera. *Wlassák Vilma* bemutatkozása. (Bérlé C.)

Vasárnap: *Délután: Gül-Baba*, operette. *E-te: A Gyerekasszony*, népszimű. (Bérlé A.)

A vig özvegy.

(Kállay Jolán, Leövey Leó és Horti Sándor bemutatkozása)

Páratlan érdeklődés mellett mutatkozott ma be a színtársulat három ujonnan szerződött elsőrendű tagja. A színház minden helyét elfoglalta az érdeklődő közönség, hogy jelen lehessen A vig özvegy mai előadásán, melynek keretében *Kállay Jolán* primadonna, *Leövey Leó* komikus és *Horti Sándor* lírai szerelmes mutatkozott be.

A roppant érdeklődés színházi esemény jellegét adta a mai előadásnak, melyről most, hogy lezajlott, elismerhetjük, hogy tényleg esemény számba ment. A vig özvegy eddig is kiváló előadásban került nálunk színre, de a mai előadás siker és érték tekintetében felülmulja az eddigieket.

Kállay Jolán, a társulat énekes szubrettje adta Glavary Hanna parádés szerepét, parádésan, a legnagyobb sikert aratva, megjelenésével, játékaival, énekével egy csapásra meghódította a közönséget. Ez a gyönyörű asszony már megjelenésével hódított. A közönség örömmel látta a szép színpadi jelenséget, aki aztán jelenetről jelenetre szinte rohammal vette be a közönséget. Kállay Jolán telivér szubrett. Játéka eleven, kedves, ment minden túlzástól, egyéniségének lebilincselő bája adja meg szerepének báját is. Nem szertelenkedik, nem keresi a hatást affektált kedveskedésekkel, ötletes, színes játékaival hódít és arat sikereket. A közönség meleg szeretettel fogadta, az előadás folyamán többször lelkesen ünnepelte is. Vilja dalát megisméltették. Kállay hangja kellemesen csengő szoprán hang, nem nagy terjedelmű, de iskolázott, értékes hang, melylyel nagyon ügyesen bánik. A mai fogadtatás után ítélve, Kállay kedvence lesz a közönségnek, aki a szeretethez és ünneptetéshez minden adománnyal rendelkezik. Szendrey kitűnő akvizíciót csinált Kállayval s elérte azt, hogy végre van az aradi színháznak külön kitűnő táncos és külön kitűnő énekes szubrettje.

Leövey Leó, Daniló szerepében mutatkozott be. *Leövey* egyike a legjobb nevű magyar színészeknek. Mai szerepében nem aratott olyan nagy sikert, mint amilyenre művészetével egyébként érdemes. *Nyáray* emléke ülte meg a nézőtér, de a figyelmes szemlélő rögtön észrevehette azokat a művészi kvalitásokat, melyekkel *Leövey* bőségesen rendelkezik. Nagy stilusú színész, aki egyéniség, nem utánoz, amit produkál az sajátja és sobasem selejtes. *Leöveyt* meg kell szokni, hogy megszeressék, de az bizonyos, hogy megszeretik. Kellemes hangja van és kitűnően táncol. Sikereit csak ezután fogja aratni, de már ma is szimpatikusan fogadták.

Szerencsésebben mutatkozott be *Horti Sándor Zéta* nagykövet szerepében. Ebben a

semmitmondó szerepben színjátszó képességeinek, egészséges humorának, diszkrét, elegáns játékának annyi tanujelét adta, hogy a közönség a legőszintébb elragadtatással fogadta kegyeibe. *Horti Sándor*, ugylátszik, sokoldalú színész, aki szerepkörétől messze eső szerepekben is elsőrangú produkál. Határozott nyereség a színtársulatra.

A mai előadás nagy meglepetésben is volt része a közönségnek. Egy fiatal színész, akit a karban foglalkoztatnak, *Kromov* követési tanácsos szerepében olyan kabinetalakítást produkált, hogy a nézőtér percekig tartó kacagás után falrengető tapssal jutalmazta. Ez a fiatal színész *Ujj Kálmán*, akit okvetlen ki kell venni a karból és foglalkoztatni kell, mert csak nyer vele a társulat.

Zsigmond örökét, *Valencienne* szerepét *Zalay Margit* vette át. Gyönyörű megjelenésével és kedves énekével nagy sikere volt.

Az előadás több kifogásolni valót is találtunk. A kar hiányos, alig lézeng a színpadon pár ember, azt okvetlen pótolni kell. A női karban összesen öten vannak. A harmadik felvonásbeli orfeum jelenetben lehetetlen táncosnőkkel kísérleteztek. Ezekben a hiányokon nagyon könnyen lehet és kell segíteni. *H. G.*

* **A Vigszínház új rendezője.** A Vigszínház igazgatósága másodrendezőnek szerződtette *Bródy Istvánt*, az aradi színház volt főrendezőjét.

* **Mongodin ur felesége.** A legrégebb, de a legmulattatóbb vigjátékok közül való *Ernest Blumnak*, a zseniális ötletekkel dusan megáldott francia írónak darabja, *Mongodin ur felesége*. Ennek a pazar szellemmel megírt vigjátéknak egyik főszerepében, *Mongodin*-ben lesz holnap *Leövey Leónak* tulajdonképeni bemutatkozása. Kivüle *Benkőné*, *Farmath Józsa*, *Körössy Juci*, *Horthi Sándor*, *Várnay Jenő*, *Kulcsár* és *Ujj Kálmán* játszanak nagyobb szerepeket.

* **Wlassák Vilma első föllépte.** Az aradi színház ujonnan szerződött opera-primadonnája, *Wlassák Vilma*, pénteken fog bemutatkozni az aradi közönségnek, *Verdi* nagy operájában, az *Ernani*-ban. A művésznő, aki ösztöndíjas növendéke volt a budapesti Operának, egyike a legkiválóbb énekesnőknek, akik jelenleg a vidéken működnek és így első föllépte elé érhető érdeklődéssel tekint a publikum. Az opera címszerepét *Ferrari* lovag énekli.

Árverés a plébánián.

Bartha ingóit dobra verték.

Az asszonyok kedvence.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 4.

A csanádapácai népbanknak *Aradon* is jól ismert sikkasztója, *Bartha István* plébános tudvalevőleg a szegedi csillagbörtönben vizsgálati fogságban ül és türelmesen várja bűnygyének letárgyalását. Jóllehet a vizsgálat menetéről nem szivárog ki semmi, a bűnbeesett plébánosról még egyre sok szó esik a sikkasztásai révén érdekelt közönség körében és a sajtó hasábjain is. Mert *Bartha* igen érdekes ember és nem a közönséges bűnösök sorából, való, akikre vétkeességük földériteése után lassanként a feledés homálya borul.

A Csillagbörtön igazgatójának, a messze vidéken bonómitásáról ismert *Mecsér József* őrizetere izott plébánosról például még ma is mesébe illő hírek keringenek, mennyire szeretete őt különösen az *asszony nép*, amely most is esküdzik *Bartha* ártatlanságára. Amikor a csanádapácai gazdák a jegyző és mások fölvilágosítása után már tisztában voltak azzal, hogy a plébános ur ügyei rosszul állanak és maguk ellen való vétek, ha könnyelműségét

váltósíróval, vagy egyéb szivességgel elősegítik, huzódolni kezdtek Barthától és megakarták vele szakítani az érintkezést. Jó szándékukat azonban nem vihették keresztül, mert megtörtött az asszonyok terrorizmusán. A mézesszavu plébánosnak vakon hívó asszonyok oly erélyesen léptek föl férjeikkel szemben, hogy ezek jobb belátásuk ellenére kénytelenek voltak Barthát sokszor erőikön felül támogatni. Hogy miben nyilvánult meg ez az erélyes föllépés, azt bajos részletezni és például csak azt hozzuk föl, hogy a haragos menyecskék a terror egyik eszközéül a férjek éheztetését választották. Hiába dolgozott napestig a gazda, a menyecske főztjéből ugyan nem evett, mert a gazdasszony egyszerűen mindaddig nem főzött, amíg a férjürem nem teljesítette a plébános szivességét. Ehezésre pedig nem igen volt kedvük a médos gazdáknak, hát inkább aláírták a plébánosnak a sokszor ezrekről szóló váltóit.

Hogy sokan mennyire kedvelik még most is a reverendás sikkasztót, azt ékesen bizonyítja a Bartha ingóságaira minap megtartott árverés. A plébániáról az értékesebb tárgyakat már hónapokkal előbb elvitték, úgy hogy a végrehajtást vezető budapesti cég követelésének fedezésére már csak értéktelen, összesen 400 koronára becsülhető butor, könyv és limlom jutott. A most megtartott árverésen mégis közel 800 korona gyűlt egybe, mert sok paraszt mintegy emlékül vásárolt az árverésen egy-egy képet, széket stb. amiknek így jóval a becsértéken fölé szökött az árak.

A szegedi törvényszéknél tartandó főtárgyalásra különben rendkívül sokan készülnek Csanádból Szegedre menni és már most előjegyeztetik magukat a jegyekre, amelyekkel a tárgyalási terembe be fognak jutni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Magántisztviselői Egyesületének választmánya f. hó 7-én, vasárnap d. e. fél 11 órakor az Aradi első takarékpénztár tanácsstermében ülést tart, melyre a választmányi tagokat ezuton hívja meg az elnökség.

A képviselők bankárja.

Pénzületek a pártkörben.

A váltóhamisító „tökés.”

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 4.

A régi, istenben boldogult Szabadelvű Pártkörrel van szó, ahol a sok nagy pénzület mellett, akadtak bizony kicsinyek is. És ezek a kicsi, de mégis jó üzletek csábították a bűnre Nagy Jánost s okozták később a vesztét. Nagy János becsületes bankszolga volt s mint ilyen bejárógatott a szomszédos Szabadelvű Pártkörbe, természetesen csak vendég gyanánt. Az odaváló szolgálak, Kardos József és Tali Vince vendége volt csak s ezektől hallotta, hogy milyen jól forgathatná a pénzcsékjét, ha abból olyik „nagyságos ur” részére kölcsönöket nyujtana.

— Mi is ezt tesszük és azért van olyan jó dolgunk, — mondották. De — tették hozzá — kevés a tökének.

Nagy Jánosnak tetszett a dolog s elhagyva a Hazai Banknál birt. szolgálai állását, elkezdett pénzületekkel foglalkozni. Csakhogy ő se birta tökével, a parázs pénznek, hacsak kis adagokban is, nagy kelete volt arra felé. És mert a jó kamat izgatta Nagy Jánost, úgy szerzett „forgó tökét” magának, hogy — váltókat hamisított. Csak nemrég ítélték el egy évi börtönre Nagy Jánost ezért s ma ismét a törvény-

szék sorompói előtt állott. A vád az volt ellene, hogy egy 2000 koronás váltót értékesített a Székesfővárosi Kölcsönös Segélyző Szövetkezetnél s arra ráhamisította a rokona, Kristóf A. József fővárosi hittanár, továbbá Kardos Józsefné és Vasdényei Pál mérnök nevét. A mai tárgyaláson, melyen Pap Géza dr. bíró elnökölt, csak annyit ismert be a vádlott, hogy Kristóf róm. kat. lelkésznek a nevét írta rá a váltóra.

Elnök: Ebben hát bűnösnek érzi magát?

— Nem, mert arra számítottam, hogy a főtisztelendő ur, aki igen jó ember és rokonom, utólag megadja a jóváhagyását.

— Hát a másik két névaláírással mi van?

— Azok nem tőlem erednek.

— De mindketten ellene vallanak s terhelő magára az írásszakértők véleménye is.

— Pedig azok nevét nem hamisítottam.

A bizonyítás befejeztetvén, Hodászy kir. ügyész bizonyítottan kérte venni, hogy a vádlott hamisította a váltón lévő mindhárom aláírást s ez alapon kért rá büntetést. Ezzel szemben Révész Tivadar dr. védő arra utalt, hogy a szakértők is csak „lehetségesnek” mondják a két aláírásnak Nagy János által történt hamisítását s így bizonyítottan csak a harmadik aláírás hamisított volna vehető. Ez volt a bíróság nézete is s csupán a Kristóf-féle aláírást véve hamisnak, Nagy Jánost nyolc havi börtönre ítélte. A közvádoló felebbezett.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Polónyi Dezső párbaja. A múlt évi október 14-én Fröhlich János hírlapírónak lovagias ügye támadt Polónyi Dezső dr. orsz. képviselivel, akit provokáltatni akarván, elküldte hozzá a megbizottait. A megbizottak, Lakatos Sándor hírlapíró és Gajári István dr. felmentek a függetlenségi pártkörbe, ahol megtalálták ugyan a keresett képviselőt, de igen hideg fogadtatásban volt részük. Polónyi még kezét sem akart fogni Lakatossal, aki feléje nyujtotta a kezét. A magát megsértettnek érző hírlapíró, aki különben tartalékos tiszt is, az esetről jelentést tett a honvédezerede parancsnokságának, a honnan két katonatisztet adtak melléje az ügy tisztázására. Mivel Polónyi nem volt hajlandó a sértést másképpen reparálni, a dologból párbaj lett. Polónyi és Lakatos kardra verekedtek meg s a lovagias tusában azutóbbi kapott könnyebb vágást a szeme felé. A párbajozókat vád alá helyezte a budapesti törvényszék és mára tüzte ki ellenük a tárgyalást, melyen azonban csupán Lakatos jelent meg. Polónyi Dezső egy vidékről küldött távirattal mentette ki az elmaradását, tudatva, hogy ma már nem állhat a bíróság elé. A bíróság, igazoltnak véve az elmaradást, a tárgyalást elhalasztotta.

§ Elhalasztott esküdtszéki tárgyalás. Miután az egyik vádlott nem volt megidézhető, Petrán Mihály és társai rablási ügyét ma délelőtt nem vehette tárgyalás alá az esküdtszék. Köller János elnök a tárgyalást elhalasztotta s így Petrán Mihály és társainak ügye csak a júniusi ciklusban kerül ismét sorra.

§ Árverés az aradi törvényszéken. Az árverés kétségtelenül a legszomorubb dolgok egyike a világon. A törvényszék azonban ért hozzá, hogy hivatalos komolysággal hogy lehet ezt a gyászos valamit is mulatságossá tenni. Április 15-én a régi bűnjeleket árverezik, s ma megjelent az árverési hirdetmény, a mely tételről tételre felsorolja azokat a tárgyakat, a melyek dobra kerülnek. A lista összesen a következő tárgyakat sorolja fel:

1. Egy rossz lakat. Kikiáltási ára két fillér.
2. Egy törött revolver. Értéke egy korona.
3. Egy molyok által összerágott suba. Állapota: siralmas. Értéke: megállapíthatatlan.

Tekintettel arra, hogy a tárgyak kikiáltási áron alul is eladatnak, a venni szándékozóknek bizonyára igen jó üzletre van kilátásuk.

§ Az állami hordár házvezetőnője. Ne tessék mosolyogni! Mától kezdve ilyen is van. Kiss Mariska a neve és a Boros Béni-tér 15. szám alatt lakik egy öreg aradi hordárral. Ez a furcsa micsoda pedig úgy derült ki, hogy Kiss Mariska feljelentette a büntetőjárásbírósnál Toldi Lajos házmeztartót és a feleségét, hogy csupa irigységből olyan kifejezésekkel illetik őt lépten-nyomon, amelyek nem nyomdafesték alá valók. Ebben a feljelentésben előadta, hogy az a bizonyos hordár őt öt hónap mulva feleségül veszi s egy oly tisztes társadalmi állású hölgy, mint egy állami hordár házvezetőnője és menyasszonya, nem tűrheti az ilyen bántalmakat s kéri az irigységtől sárguló házmeztartó pár szigorú megbüntetését.

§ Tovajok a komeáti kastélyban. Somogyi Dezső komeáti földbirtokos 1905. év folyamán feljelentést tett a csendőrségnél, hogy Komeáton levő kastélyából 1905. évi szeptember hó közepétől október hó végéig terjedő időben, mialatt ő távol volt birtokáról, körülbelül 3370 K. értékű ingóságot, élelmiszereket, ruhaneműeket loptak el. Meg is nevezte azokat, akikre gyanuja irányult. Özv. Földi Józsefné, Krón Péter és Bodnár Sándor a gyanúsítottak, akik Somogyi szolgálatában állottak és akik rutul visszaéltek gazdájuk bizalmával. Özv. Földi Józsefné mint szakácsnő volt alkalmazva a birtokon, Bodnár Sándor pedig gazdasági gyakornok volt. 1906. évi december hó 10-én volt ez ügyben a főtárgyalás a temesvári büntető törvényszék előtt, amely özv. Földi Józsefnét egy havi fogházra, Krón Pétert és Krón Péternét pedig egy-egy heti fogházra ítélte. Ma került ez ügy a temesvári kir. ítélőtábla elé, amely özv. Földi Józsefnével szemben helybenhagyta a törvényszék ítéletét, míg a Krón házaspárt a vád alól felmentette.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. R. (Arad.) Testvérek.

Örmester. A király 1882-ben járt Aradon.

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A pénzületek köréből. Az Ustredni banka ceslčijk sporitelén nevű prágai pénzületzet Raicu Sebőt, az aradi Victoria hitelintézet vezértitkárárt a brünni fiókintézet felügyelő bizottságának tagjává választotta.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 4.

Kevés forgalom. Változatlan árak. Amerika ¼ olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilásra	8.04—8.06	8.11—8.12
Buza októberre	8.34—8.35	8.34—8.35
Rozs áprilásra	6.50—6.51	6.55—6.56
Zab áprilásra	7.75—7.76	7.2—7.83
Uj tengeri	5.42—5.43	5.42—5.43

Zárlat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	674—
Magyar hitelrészvény	778 25
Osztrák-magyar államvasutl részvény	663 50
Déli vasut	148—
Rima-Muranyi vasut részvény	52—

Tavaszi újdonságok női felöltők és Cosztümökben

RADÓ GYULA áruháza Andrassy-tér (szemben az új minorita templommal.) 984

Egy szert bevenni,

mely csak ideiglenes hatással bír, épp oly céltalan, mintha kifáradt lovakat ostorozunk. Másképp áll a dolog azonban, ha oly szert veszünk, mint például a Scott-féle Emulsio, mely a legjobb csukamájolajból alfoszphorsavas mész és nátron hozzáadásával készül és az egész test szervezetét gyorsan és állandóan erősíti, úgy hogy a legrövidebb idő alatt a gyöngeségi tünetek elmúlnak teljesen és helyükbe erőteljes egészség és új akaratérő lép. Mint erősítő szer gyöngy, vézna gyermekek és lábadozók részére a Scott-féle Emulsio teljesen egyedül áll a maga nemében. A Scott-féle Emulsio összehasonlíthatatlanul hatásosabb és gyógyerejében gazdagabb, mint a közönséges csukamájolaj.

A Scott-féle Emulsio valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy. 4000

SCOTT-féle EMULSIO

minden gyógyszerárban kapható.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 f.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Igen tisztelt Postafőnök Ur!

Önhöz — akit személyesen ismerek és mindenkor nagyrabecsültem — intézem soraimat, mert biztosan tudom, hogy ezen jóindulatu felszólalásomat figyelemre fogja méltatni.

Van-e Önnek tudomása arról, hogy a telefon Központ utóbbi időben igen hanyagul teljesíti kötelességét?

Ott kezdődik a dolog, hogy 3-4-szeri csengetés után végre jelentkezik a Központ, és néhány „Halló” után végre megérti, hogy X Y. urral vagy céggel óhajtok beszélni. Némi gondolkodás után végre meghallom, hogy a számbélyeg értelmében „tessék számot mondani.”

Ezzel a Központ megtette kötelességét, én pedig végre megtalálom a kívánt számot, és boldogan, hogy talán célhoz jutok, rohanok a telefonhoz.

Ekkor kezdődik az előbbi jelenet, de most belekiáltom a számot. Ámde nem megy az olyan könnyen. Én például a 479 számot kérem, de a Központban ezt állandóan rosszul értik és végre némi várás után jelentkezik a 279 szám.

A beszélgetés során kiderül, hogy „tévedés” történt s udvariasan kérem, hogy tessék lecsöngetni.

Most jön még csak az igazi bosszúság. Lecsengetek, várok. Ujra lecsengetek, és újra várok. Idegesen csengetek, de a Központot még mindig nem kapom. Végre tíz perc múlva jelentkezik a Központ. A kagylón át vidám nevetés, beszélgetés hallatszik a Központból — de én a kért számot még mindig nem tudom megkapni.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Végre megsokalom a várakozást. Elfogy összes türelmem és oh! erélyesen felszólalok. Na földi halandó, ha az illemre még nem tanítottak meg, itt az alkalom Sulyos fenyegetések és gorombaságok között, amelyben az a legkevesebb, hogy feljelentenek, elveszik a telefon stb. stb. végre jó félóra után megkapja az ember a kért számot, — ezek után ha kedve van valakinek, úgy a pénzéért még beszélhet is azal akivel félóra óta beszélni óhajtott.

Meggyőződésem, hogy mindezekről Főnök Ur mitsem tud. Ha ezeket tudná, bizonyára nem engedné azt, hogy a telefon előfizetőit így bosszantsák meg a Központban.

Erélyes intézkedést kér

Egy telefon előfizető.

Nemzeti Színház.

B) bérlet.

B) bérlet

Pénteken, 1907. évi április hó 5-én.

Mongodin ur felesége.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Blum.

SZEMÉLYEK:

Mongodin	Leővei Leo.	Fougerolles	Horti Sándor.
Rosalie	Benkőné P.	Raboteau.	Ujj Kálmán.
Lucienne	Harmath J.	Berneret	Várnai Jenő.
Monteplat	Kőrössi Juci.	François	Kulcsár L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

IDEGENEK ARADON.

— Április 4. —

Fehér Kereszt-szálloda. Özv. Abfall Ferencné és leányai Pankota. — Hoffman István igazgató és családja Nagyvárad. — Somogyi Imre hivatalnok és neje Nagyvárad. — Zellner Károlyné és leányai Makó. — Vidor Alfréd kereskedő Budapest. — Roth Mór gabonakereskedő Szolnok. — Kacander S. fakereskedő Déva. — Abelsberg Miksa kereskedő Budapest. — Laufer J. kereskedő Zsolna. — Kronits Gyula gyáros Mannheim. — Haasinger S kereskedő Berlin. — Fischhof Hugó kereskedő Trieszt. — Ullrich Alfréd könyvvezető Strassburg. — Dyalma György gyáros Lemberg. — Kovács Sándor és leányai Orosháza. — Morine Mihály gyáros Brünn. — Pollák Hermann szállító Kolozsvár. — Stern Mór kereskedő Teplic. — Szántó Mihály és családja Békéscsaba. — Gottlieb J. utazó Szeged. — Zucker Gyula utazó Szolnok. — Nösner János utazó és neje Kolozsvár. — Goldberger Gyula utazó Budapest. — Bauer Albert utazó Budapest. — Barna Mór utazó Budapest. — Herczog Andor utazó Budapest. — Schwarcz Adolf utazó Budapest. — Veinberger Izidor utazó Budapest. — Dunáitz Vilmos utazó Budapest. — Deák Jenő utazó Budapest. — Fűredi Károly utazó Budapest. — Erdensohn Gyula utazó Budapest. — Boros Márton utazó Bécs. — Szilassi Albert utazó Bécs. — Lusztig Simon utazó Bécs. — Später Sándor utazó Bécs. — Laufer Ernő utazó Bécs. — Berger Salamon utazó Bécs. — Véber László utazó Bécs.

Központi szálloda. Grosz Jenő mérnök Budapest. — Zahariás J. dr. ezredorvos Lugos. — Belegdy Sándor dr. főorvos Baja. — Milutinovic Miklós dr. ügyvéd Pancsova. — Joanovits Lajos dr. ügyvéd Temesvár. — Luce József dr. ügyvéd és neje Temesvár. — Weszt József vendéglős Gyula. — Unger Miksa kereskedő Békéscsaba. — Rona Sándor főfelügyelő Brassó. — Lator Géza hadnagy Budapest. — Stern Ede kereskedő Budapest. — Rozenberg Oszkár gyáros Berlin. — Wiener J. S. kereskedő Budapest. — Leise Herman kereskedő Nürnberg. — Normai Emil kereskedő Budapest. — Kemény Ignác kereskedő Budapest.

NYILTTER.*

Köszönetnyilvánítás.

Ezúton mondok hálás köszönetet az Aradi izr. hitközség előjáróságának, a Chevra Kadischa egyletnek, az Aradi izr. jót. nőegyletnek, az Első aradi betegsegélyző és temetkezési egyletnek, a Jótékonyági egyletnek, az izraelita tanító testületnek, a Templomi énekkarnak és mindazon jóbarátoknak és a t. nagyközönségnek, kik megboldogult férjem, néh.

PREISACH VILMOS

temetésén megjelenni szivesek voltak és részvétük által végtelen fájdalommat enyhítették.

Fogadják mindannyian ismételt hálás köszönetem.

Arad, 1907. április 4.

1050 Özv. Preisach Vilmosné.

157

Steckenpferd-Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa gyártmánya Dresda és Elba melletti Teschen, volt és marad a naponkint beérkező elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyszappan pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 90 fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerek kereskedéseiben és borbély üzletekben. 1045

Sirolin

Emeli az érvényt és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, vialadékokat, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhöges, skrofulozis, influenza ellen számtalan tanár és orvos által sápona ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kerjen mindenben „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— koronás.

3980

Harisnyák, Matróz-ingek, Gyermek-lábtyúk (Sockerl),

elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. 3 szó: „Bársony, Harisnya, Szabadság-tér.”

Eladó**elsőrendű grammofon**

ára 70 kor. na, továbbá több-rendbeli

fajgalamb**GILLER RÓBERT**

órásnál

910

Arad, Andrassy-tér 5. szám.

135—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kisjenői kir. járásbírósnak 1906. évi Sp. 817. számú végzése következtében Veliciu Mihály ügyvéd által képviselt Koczka István javára, Bustya János ellen 95 kor. 60 fill. s.jár. erejéig 1907. évi március hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 613 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbírósnak 1907. évi V. 9/2. számú végzése folytán 93 kor. 60 fill. tökéketelés, ennek 1906. évi október hó 25. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 66 kor. 70 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig. Szekudvaron leendő megtartására 1907. évi április hó 11-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitiizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Borosjenőn, 1907. évi február hó 27. napján.

Balassa,
kir. bír. végrehajtó

1035

Hajdu tea

mell- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számarhurut, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légső, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk mellűség, asthma stb. ellen.

Ára 50 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kelemen
gyógyszerésznél. 288

Telefon szám 184.

Mosóintézet átvétel!

Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelegedésre működő, legjobb hírnevnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Antich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakzerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimossással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltetlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Antich Lajos-utca 2. szám.

Fürdő-nyitási hirdetmény.**„Ruszanda“****gyógy iszap fürdő Melencén (Torontálme gyében),**

mely gyógyeredményben azonos a Pöstyén és Szt.-Lukács iszapfürdők gyógyerejével

1907. évi május hó 1-én nyílik.

Az iszap és a víz gyógyerejét különösen köszvényben, idült ízületi rheumában, a scrophulosis minden alakjában szenvedők, ugyszintén minden kenő-gyógymódnak ellenálló bőrbetegeknek, különösen psoriasis és prurigóban szenvedők, továbbá rendellenes vérzésben szenvedő nők és idegbetegek igen magasztalják.

Specialis hatása a csontbántalmaknál: caries-necrosisnál a leghiresebb nemzetközi fürdőket felülmúlja.

Az idült Lues bántalomnál mint utókúra kitünő sikert mutat fel és e célra külön kabinok állanak rendelkezésre.

Vendégeknek rendelkezésére állanak három legmodernebben berendezett lakóházak, tágas terasokkal, gyógy- és étterem, kitünő konyha, rendkívüli jó zene, tekepálya, zongora, arnyas sétány padokkal, stb

Közelebbi felvilágosításokat készséggel és díjmentesen szolgál a Ruszanda gyógyfürdő igazgatósága.

Melence, 1907. évi április hó 1-én.

Piperszki Kaméncó,

üggyvivő.

Tánazevits Pál,

1040

elnök.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség becses tudomására adni, hogy több oldali felszólításnak engedve

ARADON, Szabadság-tér és Hunyadi-utca sarkán

Münz-féle házban a II. emeleten egy

női divat termet

nyitottam.

Budapesten a mai kor igényeinek teljesen megfelelő ilyenmü üzletem elegendő garanciát nyújt arra, hogy, csakis a legújabb divatu, legjobb kiállítású ruhadarabok kerülnek ki, miért is remélem, hogy a helybeli közönség becses bizalmával megszerencséltem.

Női divat termemben minden elképzelhető női ruhák készíttetnek, és csupán a megrendelések és próbálások egy szakképzett férfi által eszközöltetnek Aradon, míg a ruha budapesti elsőrendű munkásaim által lesz elkészítve.

Még midőn megjegyzem, hogy áraim a lehető legjutányosabbak, maradok magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlva

Kiváló tisztelettel

697

Kocsis Pál.

1353—1907. pm.

Határozat.

Arad sz. kir. város közigazgatási bizottságának 185—1907. számú határozata folytán az Arad és Ujarad közötti vashid aradi feljárója és az óvártéri Marosvédtöltés áthelyezésére szükséges földterületekről szerkesztett kisajátítási tervet és kisajátítási összeírást a városház I-ső emeleti tanácsstermben 1907. évi március hó 31-től számítandó 15 napra közzszemlére kiteszem és alábbi hirdetménynek a Budapesti Közlönyben egyszeri, az Aradi Közlönyben, Arad és Vidéke és Függelenség című helyi lapokban pedig háromszori közzétételét az 1881. évi XLI. t.-c. 34. §-a értelmében, valamint a városháza kapujára kifüggesztését s az összes érdekelték értesítését elrendelem.

Hirdetmény.

Mínthogy a nagyméltóságu n. kir. kereskedelemügyi ministeriuma az Arad és Ujarad között tervezett vashid aradi feljárója, valamint az Óvártéri Marosvédtöltés áthelyezésére szükséges területek kisajátítását engedélyezte, illetve elrendelte és Arad szab. kir. város közigazgatási bizottsága 185—1907. számú határozatával a kisajátítási eljárás foganatosítása végett dr. Steinhardt Mór elnökle alatt Peterffy Antal és dr. Rosenberg Miksa közigazgatási bizottsági tagok és dr. Angel István jegyzőből álló bizottságot küldötte ki, ennél fogva az 1881. évi 41-ik t. cz. 34. §-a alapján közhírré teszem, hogy az ezen kisajátítási ügyre vonatkozó kisajátítási tervek és összeírások 1907. évi március hó 31-től Aradon a városháza emeleti tanácsstermben 15 napra közzszemlére tételnek és hogy a kisajátítási ügy tárgyalására kiküldött bizottság a kisajátítási ügy tárgyalását 1907. évi április hó 17-ik napján délelőtt 9 órakor Aradon a városháza emeleti tanácsstermben kezdi meg. Megjegyzem, hogy az érdekeltek a kisajátítási terveket és összeírásokat a közzszemlére kitétel ideje alatt a fent megjelölt helyen a hivatalos órák alatt betekintheik és az érdekelte ingatlan tulajdonosokat, valamint a telekkönyvi érdekelteket felhívom, hogy a kisajátítást tárgyaló bizottság ülésein jelenjenek meg és a felajánlott ár elleni felszólamlásaikat és kifogásaikat annál is inkább vétessék jegyzőkönyvbe, mert ennek elmulasztása esetén az 1881. évi 41-ik törvénycikk 36. §-a értelmében a kisajátítási terv és felajánlott ár a nem nyilatkozókra nézve végleg megállapítottnak és általuk elfogadottnak fog tekintetni. A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

Aradon, 1907. évi március hó 30-án.

Varjassy,
polgármester.

URAK!!!

Oltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Lechner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Egy jóforgalmu szatócs- üzlet

italméréssel egybe-
kötve, kedvező feltéte-
lek mellett május 1-re,
szükség esetén
azonnal átadó.

Cím a kiadóhivatalban. 784

9-1907. mg.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a lovak és szarvasmarhák tulajdonosainak és pedig azoknak, a kik a belvárosban, továbbá Sarkad, Újtelep, Erzsébet, Sága és Poltura külvárosokban laknak: a városi kamarási hivatalban, a Gáj külvárosban és a tanyákon lakóknak pedig a gájai alkaptányi hivatalban be kell jelenteniök, hogy hány darab lovat vagy szarvasmarhát kívánnak ez évben a városilegelőre bocsájtani.

Az említett hivataloknál való jelentkezésre f. évi április 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22. napjait tűzzük ki.

Ezen határidőn túl jelentkezések nem fogadtatnak el.

A jelentkezések alkalmával lesznek kiállítandók a kötelezvények a legeltetési és pásztordijaknak ama fele részére nézve a melyeknek kifizetése nem a legelőre való bocsájtás előtt, hanem f. évi augusztus hó 20-ig történhetik.

A városi tanács.

9387-1907.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyministerium rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. közös központi pénztár által kiadott és 1881. évi január hó 1-ről keltezett o. é. öt forintos államjegyek, valamint a cs. és kir. közös pénztár által kiadott és 1884. évi január hó 1-ről keltezett o. é. 50 forintos államjegyek beváltási határideje az 1901. évi augusztus 10-én 58136. szám alatt kiadott és a „Budapesti Közlöny“ 1901. évi augusztus hó 13-án megjelent 185-ik számában közzétett „Rendelettel“ folyó 1907. évi augusztus 31-ével állapított meg. Ezeket az o. é. 5 és 50 forintos államjegyeket tehát más törvényes fizetési eszközökre leendő átváltás végett már csak 1907. augusztus 31-ig fogadják el a pénzváltással megbízott Osztrák-magyar banknál és pedig annak budapesti főintézeténél, valamint a magyar szent korona országai területén működő fiókintézeténél.

Ez a körülmény azzal a figyelemzetéssel tétetik újból közzé, hogy 1907. augusztus 31-ike után ezek az o. é. 5 és 50 forintos államjegyek már nem váltatnak be és ennek a határidőnek elteltével az államnak az ezen államjegyek beváltására vonatkozó mindennemű kötelezettsége megszűnik.

Arad, 1907. évi március hó 30.

A városi tanács.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek

Fogpasták

Illatszerek

Fogkefék

Hölgyporok

Szájvizek

Kölni vizek

Szappanok

Fogporok

Hajvizek

Fogcremek

Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

341

ARADON.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibelya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fill.

„NEVER“ amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban
elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5--6. szám alatt.

Pölzl kávéház
mellett.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

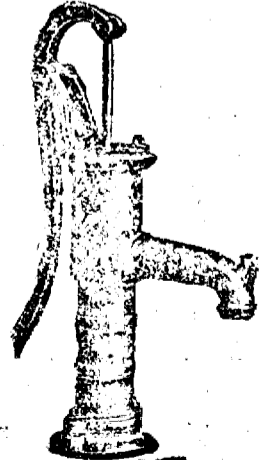
Borszivattyuk

a hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyári
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztátalanságok
azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem
romíthatja, a gépezet jó működé-
sért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Súlyó szelepekkel. Közös-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nátalanál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 8 évi jótállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes csa-
varok és a legjobb minőségű beü-
l gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

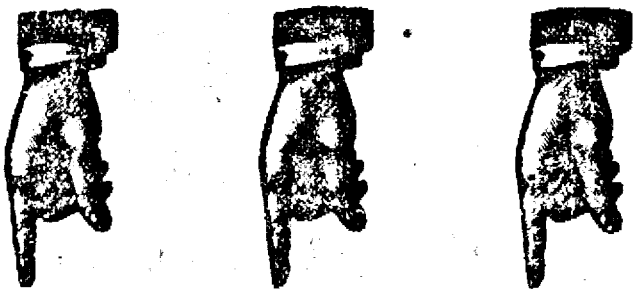
Kutak

a hozzávaló
csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő
és szivattyu készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

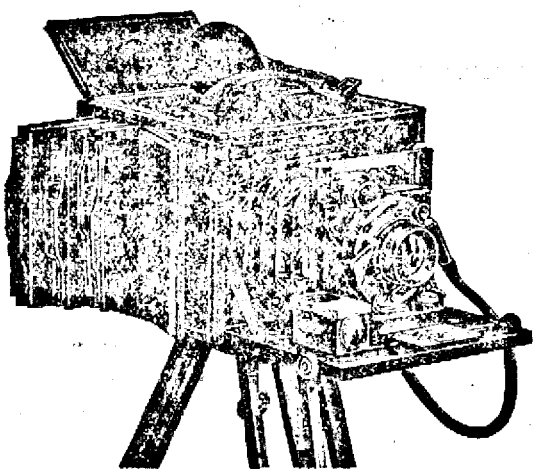

Sehol

992

sem szerezhetők be
jutányosabban

fényképező gépek,

fényérzékeny

szárazlemezek, másoló papirok,
levelező-lapok, Brom papirok,
Pigment papirok,

valamint minden, a fényképezéshez
tartozó vegyszerek, eszközök, lencsék
stb. — Eredeti gyári árak, bármely
gyári árjegyzék szerint. — Tekintettel
az „Aradi Fotoklub” által rendezett,
folyó évi május hó 1-én megtartandó
Amateur-kiállításra raktáromat
ugy a rendes cikkel, valamint a mű-
vészies kivitelű Pigment- és gummi-
nyomáshoz szükséges anyagokkal
bőségesen szereltem fel.

BLOCH H.

fénykép-cikkek raktára Aradon.

1295—907. pm.

Hirdetmény.

Felhívom a kertészettel és növénykereskedéssel foglalkozókat, hogy azon esetben, ha telepüket az 1889. évi XLI. t.-c. értelmében a szabad forgalomra tehát külföldre szállításra is jogositottak kimutatásába felvétetni akarják, 1907. évi augusztus hó 31-ig bezárólag hivatalomban jelentkezzenek.

Aradon, 1907. évi március hó 2-án.

Varjassy,
polgármester.

Árverési hirdetmény.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnak és végrehajtató társainak Barcza István elleni végrehajtási ügyében f. évi április hó 6-án d. u. 3 órakor az aradi igazságügyi palota 48. számú szobájában tartandó árverésen eladásra kerülnek a Kosár utca 19. számú ház és telek 2155 korona és a Kapa-utca 45. számú ház és telek 12084 korona kikiáltási árban.

Az árverésen ezek az ingatlanok a kikiáltási áron alul is elfognak adatni. 1044

női kalap divat-terem!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy Aradon Deák Ferencz-utca 2. szám alatt (Sebesyház) egy, a mai kor és modern izlés minden követelményének megfelelő.

női kalap divat-termet nyitottam

Üzletemben a legelőkelőbb czégektől kikerült és legszebb kivitelű modelleket állandóan raktáron tartom.

Allandó és a legnagyobb választék **gyászkalapokba.**

Átalakítások és minden e szakmába vágó munkálatok jutányosan és pontosan végeztenek.

Vidéki megrendeléseket a legmesszebb menő körültekintéssel eszközölök. 719 Szives pártfogást kér

AMTMANN ANNA

Arad, Deák Ferencz-utca 2.

9517—1907.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minister urnak rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a fiumei cs. és kir. hadtengerészeti akadémiában az 1907—1908. iskolai év kezdetén több kincstári fizetéses és alapítványi hely fog betöltetni.

A részletes pályázati feltételek a városi katonai ügyosztályban betekintheők.

Arad, 1907. évi március hó 30.

A városi tanács.

Az 1902. évi vasvári Ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi maki Ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

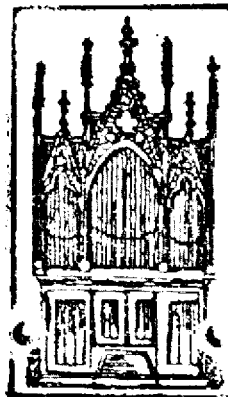
ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamosüzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyságban a legelőkelőbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek.

Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálók.

Az 1896. évi kiállításon a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Képvásárlók figyelmébe!

Utolsó nap!

Holnap, pénteken, magyar festőművészek által festett képgyűjteményem még meglevő 25 darabját

minden áron eladom.

Tisztelettel

Adler László

műkereskedő

Arad, Központi szálló 32. szoba.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy 20 év óta fenálló
jó forgalmu péküzlet azonnal kiadó.
Bővebbet a kiadóhivatalban. 974

Francia „Blouse Album“
180 legújabb eredeti francia divat-
képpel I korona 50 fillérért kapható
Ingusz I. és Fia könyvkeres-
kedésében Arad. Telefon 517. 361

Két szoba

különösen irodának alkalmas, ki-
adó. Felvilágosítást nyújt a kiadó-
hivatal. 1051

Egy csinosan butorozott

különbejáratu utcai szoba két jó-
barátnak kiadó, ugyanott jó ebéd-
koszt is kapható. Boesckay-tér 3.
15. ajtó. 1052

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor
jutányos áron eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

II pár

jó karban levő ablak és redőny
Sárossi-utca 1. szám alatt eladó.
1084

Mérlegképes

könyvelő, ki a gépirást is bírja,
állást keres. Cím: B. M. Flórián-
utca 4. sz.

Kiadó lakások!

A Vörösmarty-utca 3. száma
házban, a színházzal szemben,
II. emeleti

utcai lakások
május hó 1-től,

illetve azonnal kiadók.

Ugyanott a II. emeleten
egy kisebb udvari lakás
azonnal kiadó.

Bővebbet a gondnoknál a ház-
ban 6. ajtó szám. 496

30.000 darab

szines, legdivatosabb fazonu

nap- és esőernyőt

minden elfogadható árban elárusít

Nassan R.

nap és esőernyő készítő

ARAD, Szabadság-tér 19. sz.

Rosenblüh X. és Jársa cég mellett.

Javításokat és áthuzásokat két óra

alatt eszközök. 322

3 régi szó... 3 új szó...

Altvater

Altvater

Gessler

Gessler

Jägerndorf

Budapest

3920

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, dus-
gyökérzetű, bor és csemegefajta

fásoltványokat

szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen
szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut.

649—907. sz.

Hirdetmény.

A múlt hó 31-én megjelent lapokban közzétett

menetrendváltozás

további intézkedésig

nem lép életbe.

A menetrend változás időpontja annak idején közölni fog.
További intézkedésig az 1907. évi március hó 1. napjával
kiadott menetrend marad érvényben.

Arad, 1907. évi április hó 4-én.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut
igazgatósága.

1053

Úgyes lapkihordó-pár
felvétetik kiadóhivatalunkban.

Értesítés?

Van szerencsém a n. é. hölgy-
közönség szives figyelmét felhívni
arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek-ház

egy a' mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legelegánsabb
izlést kielégítő angol és francia
divat szerinti **toiletteket** a leg-
jutányosabb árak mellett készítek,
melyre tapasztalatainkat úgy én,
mint nőm, nagy fővárosokban sze-
reztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t.
hölgyközönséget, hogy a legmo-
dernebb szabászat tanítását a leg-
rövidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvétetnek.

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a törvényesen
védett

„TRIAS“

mely 2—3 nap alatt felelősség mellett a leg-
elbányagoltabb húgyútfolyást megszünteti.
Ára: férfiaknak K 1.50, nőknek K 2.50.

Köszvény, Csusz, Rheuma, fő- és fog-
fájás ellen a

P A P P-téle

„MENTHOLIN“

biztos hatású gyógyszer.

Egy próba elegendő!

Ára 1 korona.

Főntieket titoktartás mellett küldi:

P A P P L.

gyógyszertára Tiszaszentimrén.

Főraktár Aradon: 3921

Földes Klemen gyógytárában.

Értesítés?**Figyelem!****Nádassy és Mészáros**

kocsikészítők Arad, Boros Béni-tér 2. sz.

Van szerencsénk az igen tisztelt érdekelteket értesíteni, hogy Arad, Boros Béni-tér 2. szám alatt
kocsi készítésre berendezett műhelyeket nyitottunk,

1042

hol igen jutányos árakért készítünk a legmagasabb
igényeknek is megfelelő modern kivitelű **jármü-
veket**, ezenkívül megrendelésekre készítünk **új
automobil-felsőrészeket is**, és a már hasz-
nálatban levőket kívánatra átalakítjuk, valamint ja-
vítását is elfogadjuk, a melynek gyors és pontos el-
készítéseért garanciát nyújt éveken át külföldön
szerzett szaktehetségünk. — B. pártfogást kér

Nádassy és Mészáros,

kocsikészítők Arad, Boros Béni-tér 2.

